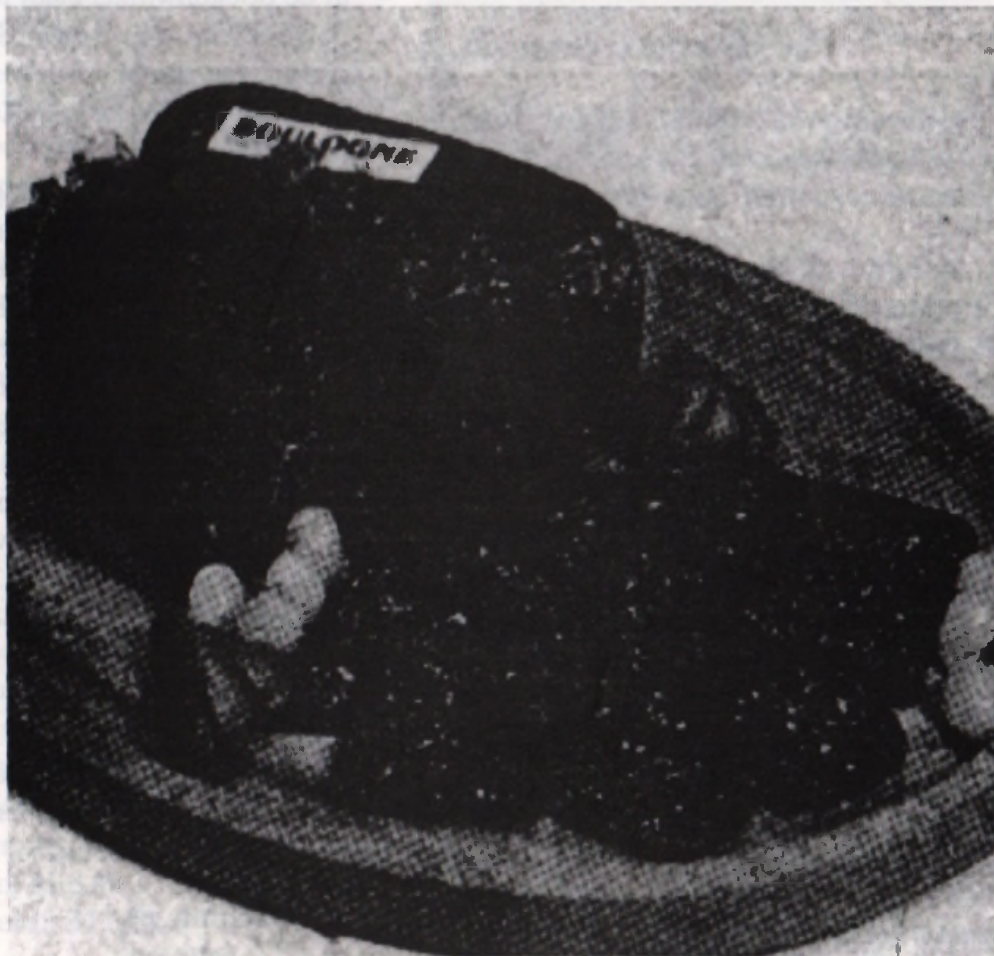
Tweemaandelijks tijdschrift
over alternatieve communicatie en Esperanto

32ste jaargang 2001/5 (191)
september - oktober

HORIZONtaal

Cursusaanbod 2001-2002

Straatinterviews (p. 3) / Spoedcursus voor sceptici (p.4)
100 gr. boulogne (p. 9) / de aanhouder wint (p. 10)

ISSN 0772-540 X Afgiftekantoor: ANTWERPEN X

In dit nummer

HORIZONTAAL, Tweemaandelijks tijdschrift, uitgegeven door de Vlaamse Esperantobond v.z.w., 32ste jaargang.

Redactie en administratie: Frankrijklei 140, 2000 Antwerpen, tel.: 03 234 34 00, fax: 03 233 54 33, E-adres: horizontaal@fel.esperanto.be, infopagina's: http://www.esperanto.be/fel/nl.

Abonnementen: 20,00 EUR
Rekeningen: t.n.v. Vlaamse Esperantobond, Antwerpen: KBC 402-5510531-55 of Fortis 001-2376527-06; t.n.v. Libroservo Esperanto Nederland, Haarlem: postgiro rek.: 111 278

Redactie: Guido Van Damme, Ivo Durwael, Eddy Raats.

Medewerkers: Paul Peeraerts, Wim M.A. De Smet, Jean Pierre VandenDaele, Lode Van de Velde, Emiel Van Damme, P.J. Doumen, Marc Van den Bempt, e.a.

Verantwoordelijke uitgever: Paul Peeraerts, Frankrijklei 140, 2000 Antwerpen.

HORIZONTAAL verschijnt de 1ste van elke oneven maand.

Leescafé

voor Esperantogebruikers

Esperanto op vrijdagnamiddag

Vanaf 6 juli l.l. is de vergaderzaal in het Esperantohuis elke vrijdagnamiddag open vanaf 14 uur. Bij een glaasje, in een rustige zaal kan je kennismaken met de geheimen die het Esperantohuis in petto heeft. Er is voor elk wat wils. Je kan:

- recente nummers van ruim 80 Esperantotijdschriften doornemen;
- uit de bibliotheekkast ongegeneerd een boek nemen om te lezen of te studeren; in de kast zitten o.a. alle uitgaven van de VEB, enkele leesboeken voor beginners, leerboeken, woordenboeken, enz.;
- de videobanden die in huis voorradig zijn bekijken;
- geluidsbandjes en CD's beluisteren;
- in de boekenwinkel gaan neuzen;
- "offline" de website van FEL raadplegen of een aantal spelletjes en oefeningen uitproberen om je Esperantokennis bij te schaven;
- je Esperantotaalbeheersing verbeteren: er zal altijd een ervaren Esperantospreker aanwezig zijn, die de conversatie op gang trekt en desgewenst de taal van beginnelingen corrigeeert;
- inlichtingen vragen over Esperanto, over activiteiten in ons land en in het buitenland;
- zelf ideeën en initiatieven aanbrengen en mensen proberen te overtuigen om partner te worden;
- opzoekwerk verrichten in de vakbibliotheek met 1800 titels;
- kennismaken en praten met andere bezoekers.

Om 20 uur begint het avondprogramma. De zaal blijft dus permanent open van twee uur 's middags tot ...

We verwachten je!

In *La unua lernolibro* (Het eerste leerboek) – zie *Horizontaal*, 1999/1, p. 18 – waarmee Zamenhof het Esperanto lanceerde, was een "plechtige belofte"-strookje bevestigd. Daarmee kon de lezer plechtig beloven dat hij Esperanto zou gaan leren, wanneer 10 miljoen anderen dat ook zouden doen. De resultaten van die belofte zijn nooit ergens gepubliceerd. Wellicht heeft niemand ooit de moeite genomen om de reacties – als die er al zijn geweest – te tellen. Gezien de oplage van *La unua lernolibro* (enkele duizenden) kon dat aantal zelfs in de meest gunstige omstandigheden trouwens nooit worden gehaald. Extrapolerend naar de huidige situatie zou het aantal nu 50 miljoen moeten zijn.

Maar, op basis van de belofteformule van Zamenhof hielden leden van de Russische Epserantovereniging in mei een straatinterview, waarin werd gepolst naar de voorwaarden die werden gesteld opdat mensen het Esperanto zouden gaan leren. De enquête werd uitgevoerd in 7 Russische steden. In totaal werden 784 personen ondervraagd.

Op de eerste vraag: "Weet u wat Esperanto is?" antwoordde 43,9 % bevestigend. Het cijfer varieerde van 24,7 % in Volgograd, tot 51,2 % in Ivanova. Het cijfer wordt enigszins te positief beïnvloed door het feit dat in Vladivostok 92,9 % bevestigend antwoordde, maar daar werden vooral studenten bevraagd, en Esperanto wordt er aan de universiteit onderwezen. (Het gaat echter om slecht 56 ondervraagden.)

Op de vraag naar de bereidheid om zelf Esperanto te gaan leren kwamen volgende antwoorden:

1. als je zou weten waar en wanneer er een cursus loopt: 25,1 %;
2. als Esperanto door 50 miljoen mensen zou worden gesproken: 12 %
3. als Esperanto door iedereen werd gesproken: 31,3 %;
4. in geen geval: 31,6 %.

Andere interessante waarnemingen zijn:

– De meeste ondervraagden waren studenten (op enkele plaatsen zelfs uitsluitend studenten), en vooral meisjes. Dat komt omdat ook de enquêteurs voornamelijk meisjes waren.
– Op die plaatsen waar niet alleen studenten werden bevraagd, blijkt toch ook een voldoende belangstelling bij de andere lagen van de bevolking.
– In Ivanova werden 166 personen ondervraagd; drie daarvan bleken reeds Esperanto te spreken. Dat is eigenlijk toch verrassend.
– Er kwamen ook veel leuke antwoorden waaruit dan weer blijkt dat lang niet iedereen weet wat Esperanto is. Sommigen dachten dat het een dans was, of een versvorm.

straatinterviews

Zou u Esperanto gaan leren als u wist dat...

Laat ons echter terugkeren naar het thema van Zamenhof of er 50 miljoen mensen zouden kunnen worden gevonden die zouden beloven Esperanto te leren als zoveel anderen dat ook zouden doen. Als we er een statistisch verhaal van maken lijkt dit niet onwaarschijnlijk.

Europese meertaligheid

In *De Morgen* (26/06/2001) verscheen deze lezersbrief van Prof. dr. R. Duhamel, voorzitter van het Belgischer Germanisten- und Deutschlehrerverband.

Openbrief aan minister Verhofstadt.
België heeft meer dan welke andere EU-lidstaat ook ervaring met meertaligheid. Onze vereniging [...] is politiek neutraal maar heeft steeds de manier gewaardeerd waarop de Belgische overheid erin is geslaagd de verschillende landstalen als absoluut gelijkwaardig te behandelen.
Het gaat niet op dat onze tv- en radiozenders alleen nog Engelstalige bijdragen uitzenden, dat Europese [...] overheden dikwijls aleen Engelstalige formulieren ter beschikking stellen en dat zelfs inlichtingen over het Europese Jaar der talen op het internet enkel in het Frans en het Engels ter beschikking zijn.
De EU treedt steeds duidelijker als Engelstalige unie naar voren. Ons onderwijs is hoe langer hoe minder in staat om onze jonge mensen voor het leren van andere talen dan het Engels te motiveren. Europa begint nochtans bij onze buren en bij de taal van onze buren. Indien de huidige ontwikkeling verder gaat, wordt ofwel onze meertaligheid [...] aangetast en wordt zelfs onze eigen moedertaal ondermijnd [...] ofwel gaat de burger zich van Europa vervreemd voelen en distantiëren.
Wij durven u dan ook te vragen ter gelegenheid van zowel het voorzitterschap als het al genoemde Jaar der talen een meer dan noodzakelijk initiatief ten voordele van het behoud van de Europese meertaligheid en ons culturenpluralisme te willen nemen.

De enquête werd uitgevoerd in Rusland. Een kwart van de Russische aktieve bevolking zou bereid zijn dat te beloven. In 2000 bedroeg de bevolking in Rusland ruim 145 miljoen; in de leeftijdscategorie 14-tot 30jarigen is dat 17 miljoen. Als we aannemen dat de statistische gegevens representatief zijn kunnen we rekenen op 4,5 miljoen van de Russische jongeren en waarschijnlijk evenveel uit andere leeftijdscategorieën. Aangezien de Russische bevolking slechts 25 % van de wereldbevolking uitmaakt, zitten we wel goed...

Naar informatie van Andrej Grigojevskij.

SPOEDCURSUS VOOR SCEPTICI

Vele computergebruikers kennen de letters WYSIWYG: *What you see is what you get*, zoals het op het scherm verschijnt, zo komt het ook op papier. Iets wat niet evident is. Esperanto heeft WYSIWYH: *what you see is what you hear*. Wat je ziet is ook wat je hoort. Met andere woorden elk letterteken staat voor een bepaalde klank. En hierin doet het beter dan de meeste computers!

De vier belangrijkste woordcategorieën hebben een eigen kenmerk: een woord dat eindigt op een -o is een zelfstandig naamwoord; een woord dat eindigt op een -a is een adjectief, een woord dat eindigt op een -e is een bijwoord en een woord dat eindigt op een -i is een werkwoord in de infinitief.

Het meervoud wordt gevormd door een -j achter de uitgang -a of -o te voegen.

Met werkwoordvormen is het Esperanto bijna zo zuinig als het Chinees. In 't Chinees zeg je: ik werken gisteren / ik werken vandaag / ik werken morgen – voor andere personen wordt alleen het voornaamwoord veranderd: dus jij werken gisteren / hij werken vandaag / wij met vakantie gaan morgen. Het Esperanto doet bijna hetzelfde, het duidt echter wel de tijd aan in het werkwoord: ik werk vandaag (*mi laboras hodiaŭ*), jij werkte gisteren (*vi laboris hieraŭ*), hij zal werken morgen (*li laboros morgaŭ*)... Terwijl het Chinees de tijd dus maar éénmaal aanduidt (namelijk door de bepaling), duidt het Esperanto die tweemaal aan (in de vorm van het werkwoord, -as, -is, -os en met een bepaling).

De woordvolgorde in de zin is nogal vrij. Dat komt omdat elke funktie gemakkelijk te herkennen is: het werkwoord is het werkwoord (herkenbaar aan -as, -is, -os...), het onderwerp heeft geen voorzetsel en geen -n, andere zinsdelen worden ofwel voorafgegaan door een voorzetsel, ofwel worden ze gekenmerkt door een -n na -a(j) en/of -o(j). Alleen bij het werkwoord zijn (estas) is dit niet het geval: het gezegde staat in dezelfde vorm als het onderwerp. (*Mi estas granda* /Ik ben groot – *La kulpulo estas knabino*/De schuldige is een meisje.) Maar eigenlijk is deze laatste een zeer onwaarschijnlijke zin omdat je het begrip "schuldig+vrouw" in één woord kan uitdrukken: kulpulino.

Het voordeel van die vrije woordvolgorde valt niet te onderschatten, want dat stelt Esperantosprekers in staat zinsstructuren te gebruiken die heel dicht bij de zinsstructuur van hun moedertaal staan. Dat scheelt een slok op de borrel waar het taalzelfzekerheid betreft!

En dan een laatste troef: woordjes. Woordjes leren is in elke taal een hele opdracht. Ook in het Esperanto vraagt dat een groot deel van de tijd... maar door een uitgekiend systeem van afleidingen kan je zelf heel gemakkelijk woordjes in elkaar knutselen. We wezen al op de combinatie "schuldige+vrouw"... Je kan dat veralgemenen tot de regel: "eigenschap+persoon+vrouw":

schuldig = *kulpa* /persoon = *-ul-* /vrouw = *-in-*/en -o uitgang voor zelfstandig naamwoord: *kulp-ul-in-o* .

Maak nu dus maar met dik=*dika*, jong=*juna*, groot=*granda*, en het voorvoegsel *mal-* om het tegengestelde uit te drukken:

dikke vrouw, magere vrouw, jonge vrouw, oude vrouw, grote vrouw, kleine vrouw; maar pas op, je kan ook grote man, kleine man, dikke man, magere man, jonge man en oude man maken!

Met zes elementen heb je twaalf begrippen... denk je. Maar je hebt het lekker mis, want natuurlijk ken je nu ook al klein/groot, dik/dun (of mager), jong/oud. Je komt dus makkelijk aan 18 begrippen... Welke taal doet beter.

Schrijf even het lijstje uit in het Esperanto, en zet er dan de vertalingen naast in welke andere taal dan ook die je kent. Ik durf wedden dat – behalve misschien voor het Chinees of het Swahili – je er niet zo gemakkelijk uitkomt.

dikulino/maldikulino
junulino/maljunulino
grandulino/malgrandulino

grandulo/malgrandulo
dikulo/maldikulo
junulo/maljunulo

granda/malgranda
dika/maldika
juna/maljuna

culturele excursie

Wat het Esperanto te bieden heeft...

Nog steeds wordt het Esperanto verweten een kunsttaal te zijn. Niets is echter minder waar: de taal leeft haar eigen leven, dankzij haar honderdduizenden sprekers en haar omvangrijke literatuur. Anderzijds zit er ook wel enige waarheid in dat verwijt: Esperanto is wel degelijk een Kunst-taal – maar dan met grote "K" – ze kan op uiterst creatieve manier worden gebruikt... of dacht je soms dat er in Esperanto geen woordspelingen, spreek-woorden of poezie bestaan! Haar uiterst flexibele structuur schept namelijk ontelbare mogelijkheden voor woordvorming. Die ad hoc gemaakte woorden worden door iedere Esperantospreker onmiddellijk begrepen. (Voorbeelden van deze flexibiliteit vind je onder de paragraaf "Unieke woorden".)

Hieronder tonen we de verschillende aspecten van het Esperanto, waaruit zal blijken dat de taal qua kunstzinnigheid niet moet onderdoen voor andere talen.

Literatuur

De ontwerper van het Esperanto was zich bewust van het feit dat een levende taal ook literatuur moest kunnen bieden. Hij vertaalde werken uit de wereldliteratuur, o.a. van Shakespeare, maar met de vertaling van het boek *Marta* van de Poolse schrijver Orzesko gaf hij ook de aanzet tot heel wat vertalingen uit minder verspreide talen die zo een internationaal publiek bereikten.

Naast vertaalde literatuur is er een ruim aanbod van originele Esperanto-literatuur. Reeds in de beginperiode werden liefdesgedichten geschreven, romans, toneelstukken, essays, enz. volgden snel.

Spreekwoorden en gezegden

Zamenhof was zich bewust dat een taal meer is dan alleen maar woorden en grammatica. In 1910 gaf hij *Esperanta proverbaro* uit: een werk met meer dan 2500 (!) spreekwoorden en gezegden. Hij baseerde zich daarvoor op zijn vaders viertalige fraseologie (Russisch - Pools - Frans - Duits). Het zijn echter geen klakkeloze vertalingen van bestaande spreekwoorden, die vaak immers heel cultuur- of streekbebonden zijn, maar volwaardige, vaak krachtige en mooie uitdrukkingen, in vele gevallen ook op rijm.

Enkele voorbeelden:

Nur tiu ne eraras, kiu neniam ion faras.
(Lett.: Enkel hij die nooit iets doet, begaat geen fouten.)
Ne ŝovu nazon en fremdan vazon.
(Lett.: Schuif je neus niet in andermans vaas. / Moei je met je eigen zaken.)
Ook andere auteurs creëerden spreekwoorden. De Britse Marjorie Boulton maakte er honderden. Hier twee voorbeeldjes:
Kredeble al putoro plaĉas propra odoro.
(Lett.: Waarschijnlijk bevalt aan de bunzing zijn eigen geur.)
Esploru la kavernon, sed portu lanternon.
(Lett.: Onderzoek de grot, maar neem een lantaarn mee.)
Verder zijn er nog talloze andere spreekwoorden en gezegden, waar van de bron minder duidelijk is: *Ju pli rara, des pli kara.* (Lett.: Hoe zeldzamer, des te waardevoller/dierbaarder.)

Woordspelingen

Omwille van de ongeremde flexibiliteit van het Esperanto, kunnen tijdens de meest alledaagse gesprekken fraaie en vaak ook schuine woordspelingen opduiken, die voor heel wat plezier kunnen zorgen. Een welbekend voorbeeld is het woord *menstruo* (menstruatie), dat ook gelezen kan worden als *mens-truo*: letterlijk "een gat (gebrek) in de geest".

Enkele andere woordspelingen:

literaturo = literatuur wordt *litera turo* (een lettertoren)
teamo = team wordt *te-amo* (liefde voor thee)
amuzi = amuseren wordt *am-uzi* (voor liefde gebruiken)

Dit is natuurlijk niet de enige wijze om woordspelingen te maken. Ter illustratie vermeld ik de woordspeling omtrent de uitdrukking "zijn best doen". Als je dit vertaalt als: *fari sian beston,* zeg je eigenlijk "zijn beest doen". Het Esperanto-

Er bestaan ook liefdesgedichten, moppen, sketches, strips, enkele films, kruiswoordraadsels en woordpuzzels, muziek, radioprogramma's, computersoftware enz. in het Esperanto.

woord *besto* betekent immers "beest". (We hebben hier dus te maken met valse vrienden – die zijn er ook. Gebruik je die als woordspeling dan moet je er zeker van zijn dat je publiek de brontaal kent en snapt dat jij opzettelijk een fout maakt!) Eén van de bekendste Esperanto-woordspelers is Raymond Schwartz, die in de vijftiger jaren in Parijs zelfs een heus Esperanto cabaret had. In zijn *Verdkata testamento* of *Kun siaspeca spico* vind je echte pareltjes.

Tussengeworpen klank

Zoals in elke andere taal, zijn er ook in het Esperanto onomatopeeën en tussenwerpsels terug te vinden. Een Esperantohond blaft *vaŭ, baŭ, vaf* of *boj*, en hij gromt *grrrr* of snuffelt *snif-snif*.

Een vallend voorwerp kan, afhankelijk van zijn gewicht een harde smak *bum!* of een zacht plofje maken: *puf*! [Let wel dat de letter "u" uitgesproken wordt als /oe/.] En kan je je een vredelievend gevecht voorstellen: breek dan even je hoofd over onderstaande cartoon (uit Kontakto 1985/3 – eerder verschenen in Horizontaal 1992/3).

Ook vogels en andere dieren hebben hun geluiden: een schaap zegt *be*, een krekel *ĉirĉir*, een haan *kokeriko* en een kikker *kvak*. Een kievit zegt *kvik-kvik*, een zwaluw *kvit*, een meeuw *kri*, een kraai *gra-gra* en een mus *kvivit*, enzovoort.

De meeste tussenwerpsels uit onderstaand (onvolledig) lijstje vallen wel te herkennen, behalve misschien *fi*, wat zoveel betekent als "Foei!" Het kan ook als voorvoegsel worden gebruikt. (*viro* betekent "man", *fiviro* is een "schurk")

Aha! Aŭ! Hop! Brrr! Fi! Haha! Hura! Uj! Ve!

Een merkwaardig tussenwerpsel is *Dirlididi!*, wat gebruikt kan worden om aan te duiden dat je het zopas gezegde als iets pietluttigs of uiterst triviaals beschouwt.

Neologismen en archaismen

Esperanto is een levendige taal die, net als elke andere taal, evolueert. Dit werd reeds door haar ontwerper Zamenhof vanaf het begin onderkend. Reeds in het voorwoord van *La fundamento de Esperanto*, wat zoals de titel zegt het "fundament" van de taal is, schreef hij: "Het fundament van Esperanto is onaantastbaar, maar nieuwe woorden (neologismen en vaktermen) zullen hun weg vinden, minder nuttige woorden zullen in onbruik geraken en als 'archaïsch' bestempeld worden. Zodoende zal de taal evolueren." Neologismen worden vaak door dichters aangebracht (zoals ook andere talen hun rijkdom veelal aan de schrijvers te danken hebben). Ingevoerd zijn woorden als *lanta, leĝera, febla, suŝio*,...

In modern Esperanto wordt het woord "België" vertaald als *Belgio*, terwijl men vroeger meestal *Belgujo* gebruikte. Dat is dus een archaïsme geworden. *Belgujo*, werd afgeleid van *belgo* = Belg met het achtervoegsel *-ujo*, dat een inhoudelijke betekenis geeft. Dus: datgene wat de belgen inhoudt = België. [Zo ook *Anglujo, Francujo, Japanujo*, enz.] Dit werd naderhand te "plastisch" bevonden, vergeleken met *kafujo* of *leterujo* (resp. koffiepot en brievenhouder) en vervangen door het modernere *Belgio*. Sommigen, meestal oudere Esperanto-sprekers maar ook wie zich bewust zo dicht mogelijk bij *La Fundamento* willen houden, gebruiken de oudere vorm nog.

Unieke woorden

Elke taal heeft wel zogenaamde unieke of taaleigen woorden, die een eigen verhaal hebben en daardoor moeilijk of niet in hun volledige betekenis te vertalen zijn met slechts één of enkele woorden, zonder dat een deel van de gevoelslading verloren gaat. Deze begrippen moeten ofwel omschreven worden, ofwel in de originele taal blijven staan. Denken we aan de woorden "savoir-vivre" in het Frans of "know how" in het Engels. Ook het Duitse "Fingerspitzengefühl" verliest aan kracht als we het gaan vertalen door "vingertoppengevoel".

Ook Esperanto heeft woorden waar een

verhaal achter zit, of die zó opgebouwd zijn, dat een vertaling slechts een omschrijving van het begrip kan zijn. Je kan ze terecht mooie vondsten noemen. Typisch hier zijn ook organisatiewoorden zoals *aliĝilo* of *peranto* (respectievelijk een inschrijvingsformulier en een administratieve tussenpersoon).

Woorden met een verhaal

Een woord met een verhaal is het werkwoord *krokodili*. Het betekent: "zijn/haar moedertaal spreken in het bijzijn van een anderstalige Esperanto-spreker" (bijvoorbeeld om te voorkomen dat deze het gezegde zou begrijpen). Deze uitdrukking is ontstaan bij een bekende Esperanto-leraar Andreo Cseh, die een pop in de vorm van een krokodil gebruikte tijdens zijn lessen. Deze pop sprak geen Esperanto. Een ander voorbeeld is *kabei*: plotseling de Esperantobeweging verlaten. Dit woord is voortgekomen uit de naam *Kabe* (eigenlijk KoBo, = K.B. = Kasimir Bein), die in de beginperiode een heel actief Esperantospreker was en o.m. als eerste een verklarend Esperanto-woordenboek heeft samengesteld. Zowel *krokodili* als *kabei* zijn opgenomen in het Prisma Esperanto-woordenboek!

Mooie vondsten

Woorden van een andere type zijn: *gesole*, opgebouwd uit het voorvoegsel *ge-* (dat een vereniging van beide geslachten aanduidt, vergelijkbaar met de *ge-* in het Nederlandse "geburen") en het woordje *sole*, dat "alleen" betekent. *Gesole* betekent dat "een man en een vrouw / een jongen en een meisje met zijn tweeën alleen zijn".

Ĉefe betekent "hoofdzakelijk/voornamelijk"; hiervan valt *aliĉefe* af te leiden, (*alia* = andere), wat een andere hoofdzaak kan inleiden. Als het Nederlands even flexibel zou zijn als het Esperanto, zouden wij het woord "andershoofdzakelijk" of "evenvoornamelijk" kunnen gebruiken, maar dit is gewoon geen goed Nederlands. Het is echter wel goed Esperanto en men mag hier dus creatief zijn!

Vloeken, schelden en vrijen

Er wordt ook weleens beweerd dat men in het Esperanto niet kan vloeken of schelden, noch minnekozen of vrijen. Alweer een misvatting! Voor de geïnteresseerden volgen hier enkele vloeken:

Diable! **(Verduiveld)** ***Damne!*** **(Verdomme!)** ***Fek!*** **("Shit!" ... veel gebruikt!)** ***Merdo!*** **(overgenomen uit het Frans)**

Enkele Scheldwoorden:

stultulo! **(stommeling) -** ***fatrasulo*** **(voddevent) -** ***senkojonulo!*** **(klootzak!) [Lett.: iemand zonder ballen]**

Dat men in het Esperanto de liefde wel kan bedrijven is wel heel makkelijk aan te tonen: er hebben zich door de jaren immers al heel wat internationale koppels gevormd die, omdat ze elkaars taal niet (voldoende) kenden, Esperanto als huistaal gebruiken. Kinderen die reeds vanaf hun geboorte Esperanto leren, worden *denaskuloj* genoemd (lett.: van-geboorte). Ziehier alweer een voorbeeld van "een woord met een verhaal!"

Wil je op de versiertoer, prent dan alvast deze woorden in je hoofd:

Mi amas vin.
Ik hou van jou.

Ĉu vi volas fiki kun mi?
Wil je met me vrijen?

Enamiĝi
Verliefd worden

Karulo
Schat, lieveling. Hij!

Amindumi
Flirten

Amori
Seks hebben

Nuances

Ook dit is geen probleem voor Esperantosprekers! Er bestaat voor elk woord voor het Nederlandse "vriend" wel een gepaste vertaling met dezelfde inhoud: a) vriend, b) vrijer, c) makker, d) kennis, e) metgezel, f) bondgenoot wordt in het Esperanto respectievelijk: *a) amiko, b) amanto, c) kompano, d) konato, e) kunulo, f) samideano.*

Verder kan een Esperantospreker zijn taalgebruik moduleren: hij kan zijn taal aanpassen aan de situatie (formeel, informeel, naar kinderen toe, boos, ...). Nederlands kent enkel een manier om verkleinwoorden te maken. Esperanto kent ook "vergrootwoorden": *hundo* (hond), – *hundeto* (hondje) – *hundego* (reuzehond). Verder bestaat er een voorvoegsel om een pejoratief te vormen (*fi-*) en een achtervoegsel om het lelijke uit te drkken (*-aĉ*): zo kan onze hond een *hundaĉo* (lelijke hond) of *fihundo* (slechte, valse hond) zijn. Men kan natuurlijk ook gewoon zijn woordkeuze aanpassen. Er bestaan bijvoorbeeld zowel deftige (*vira organo*), gewone (*peniso*), vulgaire (*kaco*), wetenschappelijke (*faluso*) als ludieke (*pisilo / fikilo*) en metaforische varianten (*kolbaso, banano, ...*) voor hetzelfde woord.

Besluit

Esperanto is ondanks haar vrij jeugdige leeftijd – zo'n 114 jaar – toch een volwassen taal, die net zoveel kan als elke andere.

In mei jl. kregen we het bezoek van Peng Zhengmingh uit China. In ons vorige nummer kon u lezen over het dagelijkse leven in China. Hieronder vindt u meer gegevens over zijn beroepsleven. Dit artikel is tegelijk een uitnodiging aan de lezers van dit blad, die Esperantosprekers uitnodigen of merkwaardige ervaringen beleven in het buitenland, om hierover te rapporteren aan dit blad.

burengerucht

het dagelijks leven in China

Door de tussenkomst van Eddy Raats werden we ontvangen op de redactie van *Gazet van Antwerpen* door redacteur Koen Verstraeten. Peng is nl. journalist internationale berichtgeving van de grootste krant in Wuhan (*The Yangtsee Daily Paper*). Wuhan is een stad met zowat 8 miljoen inwoners. Er zijn 7 kranten die uitgegeven worden door 3 groepen. De krant van Peng verschijnt op 200 000 exemplaren, terwijl de oplage van *Gazet van Antwerpen* 120 000 bedraagt. Wij dachten dat een westerse redactie een openbaring zou zijn voor een Chinees journalist. Maar die bleek helemaal niet onder de indruk. Volgens hem was alles vrij vergelijkbaar.

Het gesprek gebeurde natuurlijk in het Engels. Het viel me trouwens op dat ALLE persberichten, die we tijdens onze wandeling zagen, in het Engels waren opgesteld. Maar ondanks die dagelijkse praktijk moesten zowel de begeleidende redacteur als eindredacteur Van Loon af en toe naar hun woorden zoeken. Als de kennis van het Engels niet voldeed moest Esperanto als brugtaal dienen. Dat gaf Peng de gelegenheid om een vurig pleidooi te houden voor die plantaal, waarin hij zich beter kon uitdrukken na een maand intense studie dan in het Engels na 10 jaar. Hij betoogde ook dat de studie van het Esperanto hem geholpen heeft bij het verwerven van andere talen. Ik kon in de loop van de volgende dagen ondervinden dat Peng een talenknobbel heeft. Tijdens onze wandelingen las hij voortdurend uithangborden en straatnamen en vroeg naar de vertaling. Hij kon ze vrij behoorlijk uitspreken en hij kende zelfs al ettelijke "Vlaamse" woorden, vnl. *Duvel, Koninck* en *Palm*...

Gazet van Antwerpen heeft dubbel zo veel bladzijden (40) als de krant van Peng en ze stellen op de Antwerpse linkeroever ook nog de inhoud van de gratis krant *Metro* op. In Antwerpen werken 200 mensen op de redactie, in China zijn er voor half zoveel redactiewerk 300 mensen nodig. Maar de technologie is vrijwel dezelfde. De Chinezen hebben echter ook een uitgave op het web. Tot ons beider verbazing ontdekten we later thuis dat we de Chinese ideogrammen op het computerscherm kregen en ze ook konden uitprinten. Ook in China staan op de meeste krantenpagina's kleurenfoto's. De krant zorgt zelf voor de bedeling. De journalisten hebben tegenwoordig een vrij grote journalistieke vrijheid, behalve dan voor de berichtgeving waar de Chinese regering bij betrokken is. In verband met het ongeluk met een Amerikaans vliegtuig (in mei ll.) bijvoorbeeld plaatsten zij alleen de officiële berichten, die ze van Peking kregen. Toch merkte Peng op dat er een groot verschil is met vroeger, toen journalisten hoofdzakelijk officiële politieke berichten kopieerden. Er bestaat wel streng toezicht op porno. Gewaagde foto's zijn uitgesloten.

Terwijl in ons land alle kranten ochtendkranten zijn geworden, kent Wuhan nog ochtend-, middag- en avondkranten. De krant van Peng is een ochtendkrant voor de stad Wuhan. De provinciale kranten worden vnl. door boeren gelezen. De inhoud en de stijl zijn duidelijk verschillend. Terwijl er minder en minder verschil is tussen plattelandsbewoners en stedelingen in Europa is het verschil in China qua inkomen, comfort, levensstijl, mentaliteit erg groot. Veel boeren leven in moeilijke omstandigheden.

In China is er minder rentabiliteit. Vóór de liberaliseringen in China was elk bedrijf eigendom van de staat, die dus alle werknemers betaalde. Nu wordt er meer en meer geprivatiseerd. De staat geeft nog subsidies, o.a. aan kranten, maar die worden in snel tempo afgebouwd. Peng zei zelfs dat het voor hem niet duidelijk is wie nu zijn krant eigenlijk bezit. In elk geval is er concurrentie. Dus moeten de kranten ook jagen op advertenties en worden prijzen tegen mekaar afgewogen. Toch wordt er niemand afgedankt omdat zijn prestaties onvoldoende zouden zijn.

Door die privatisering reizen er nieuwe problemen. Omdat werknemers in den

100 gr boulogne

over taalonderwijs en onderwijstaal

Mijn neef begint aan zijn vierde jaar handelsingenieur. Naast het studiepakket economie en aanverwante vakken omvat zijn studieprogramma ook Engels, Frans en Duits... een basisvoorwaarde voor Vlaamse studenten. Ik hoor ook veel over de gelijkschakeling van van diploma's. De Europese Verklaring van Bologna geeft daar de aanzet toe. Wel vraag ik mij af of studenten aan Britse, Franse en Spaanse unversiteiten (om er maar enkele te noemen) ook drie vreemde talen in hun studiepakket hebben om een "gelijkwaardig diploma" te behalen. Als je reacties leest van mensen uit de academische wereld, zou je beginnen vermoeden dat dat niet het geval is. In *Doorbraak* (maandblad van het Vlaams DienstenCentrum, juni 2001) en ook in de reactie van Prof. Duhamel in *De Morgen*, die we op p. 3 overnamen, klinkt een ernstige waarschuwing om niet al te vlug van stapel te lopen met het overboord gooien van de eigen taal en de invoering van het Engels als universele onderwijstaal voor het hoger onderwijs.

Eenheidsworst uit Bologna

In de zogenaamde Bologna-verklaring kwamen de lidstaten van de Europese Gemeenschap overeen hun hoger onderwijs op elkaar of te stemmen. Een zekere uniformiteit kan geen kwaad, zodat studenten vlot van universiteit en zelfs van lidstaat kunnen veranderen. Maar het ziet ernaar uit dat Europa ook de universitaire onderwijstaal vanaf 2010 wil uniformiseren via een overschakeling op het Engels. Geen prettig vooruitzicht.

Sommige rectoren (o.a. rector Willems, RU Gent) en politici (Ludo Sannen van Agalev) steunen die ontwikkeling. Onder meer vanuit de vrees dat onze universiteiten zonder Engels niet kunnen concurreren met buitenlandse hogescholen en studenten zouden verliezen.

In een nog niet zo ver verleden vochten studenten voor onderwijs in hun volkstaal, hun moedertaal. Het is zielig dat het Nederlands straks weer dient beschermd als taal van cultuur en wetenschap.

In Nederland neemt het Engels razendsnel de plaats in van het Nederlands. Sommige wetenschappers kunnen geen voordracht meer geven in hun eigen taal, enkel nog in het (koeter)Engels. "Niet toegeven aan de mercantiele roep van de economische eenheidsworst. Basisdemocratie vertrekt van het recht op onderwijs in eigen taal" stelt VU-volksvertegenwoordiger Dirk De Cock terecht in een opiniestuk in *De Standaard*. (21 mei). Eenmaal Engels het hoger onderwijs verovert, zal ook het middelbaar onderwijs snel volgen, waarschuwt het Vlaams Geneeskundigenverbond.

Prof. Jozef Devreese (Antwerpen/ Eindhoven) vindt dat het Vlaams Parlement dit "Trojaans taalpaard" beslist moet buitenhouden. (DS, 21 mei). Niet de raad van bestuur van de universiteiten, maar de politici moeten hierover beslissen. Extra-regelgeving is overbodig, omdat er geen probleem moet worden opgelost.

JVdC [Uit *Doorbraak*, maandblad van het Vlaams DienstenCentrum, juni 2001]

---

regel levenslang verbonden waren aan hun bedrijf zorgde dat ook voor het pensioen op 60 jarige leeftijd. Omdat bedrijven nu zelfbedruipend moeten worden, zijn er ook faillissementen. Wie moet dan instaan voor het pensioen van de vorige werknemers? Gelukkig is de staat nu een fonds aan het uitbouwen. Ook andere sociale voordelen worden stilaan ingevoerd. Zo kunnen ouderlingen genieten van gratis vervoer en gratis toegang tot parken met een toegangsprijs.

Onze gast had een sociaal voordeel, dat ons allemaal verraste: hij mocht haast onbeperkt vakantie nemen, toch de helft van zijn wedde behouden en na zijn reis zijn werk terug opnemen. De ongeveer 6000 BEF, die hij ontving tijdens zijn reis door Europa, en die beschikbaar bleef voor zijn vrouw en dochter, was nog een salaris boven het gemiddelde van een Chinese werknemer, want journalisten worden verhoudingsgewijs goed betaald. Uiteraard liggen ook de prijzen veel lager. Een halve liter bier bijv. kost 6 BEF en een maaltijd zowat 30 BEF.

De verschillen in levensstijl en levenspeil tussen beide landen zijn dus nog erg groot. Toch zijn ze minder groot dan wij ons hier voorgesteld hadden. Een persoonlijk contact via het Esperanto bleek weer eens een ideaal middel om informatie en inzicht te verwerven over het leven van mensen die voordien nog vreemden voor ons waren.

Ivo Durwael

de aanhouder wint

een journaliste overtuigd

Claude Piron is één van de meest fervente pleitbezorgers van het Esperanto. Hij heeft ook een uitgebreide en grondige – je mag wel zeggen wetenschappelijk onderbouwde – reeks argumenten ontwikkeld. Onlangs bezorgde hij ons deze brief:

Ik kan de dwang niet onderdrukken om jullie te informeren hoe vasthoudendheid uiteindelijk tot resultaten kan leiden. Gedurende ruim vijftien jaar informeerde ik geregeld Anna Lietti, een journaliste die zich gespecialiseerd heeft in tweetaligheid (ze heeft er zelfs een boek over gepubliceerd) over het Esperanto en taalproblemen. Nooit heb ik een antwoord op mijn brieven gekregen. Maar via vrienden wist ik dat zij een hevige tegenstander van het Esperanto was. Een jaar geleden werd ik door haar geïnterviewd. Zij bracht objectief verslag uit over mijn argumentatie ten voordele van het Esperanto. Ze gaf er geen commentaar bij en bleef strikt neutraal.

En nu onlangs verscheen in *Le Temps,* (28 april 2001) één van de vooraanstaande Franstalige kranten in Zwitserland, een artikel van haar hand waarvan hier de vertaling volgt.

Esperanto, de film

Terwijl ik deze week de krant las, stond ik een moment mijmerend stil bij de vraag of ik mij soms met marketing moet gaan bezighouden. De informatie verscheen in *24 Heures* (een krant in Lausanne, C.P.): Esperanto, dat weldra in de scholierenclub *Migros* wordt onderwezen, is, volgens die informatie, de tweede taal op de planeet Internet. Die bewering is misschien wat optimistisch. Maar het staat vast dat de internet-discussiecultuur de "universele taal" van dokter Zamenhof een tweede jeugd heeft bezorgd.

Ik weet niet of ik wel achter de idee sta om het Engels als planetair communicatiemiddel te vervangen door het Esperanto. Maar ik wil er wel een marketingstrategie voor uitwerken. Het product is immers goed, en een klein duwtje in de rug moet volstaan om het te lanceren.

Eerste troef: Esperanto heeft een ontstaansmythe met een held, die door de massa kan worden bewonderd: Ludovicus Lazarus Zamenhof, een jonge (en aantrekkelijke, waarom niet? we moeten niet vervelend gaan doen) Poolse arts, die opgroeit in de etno-nationalistische twisten en spanningen van het einde van de voorvorige eeuw. Hij schenkt het leven aan de utopie van een gemeenschappelijke taal waardoor de verschillende volkeren elkaar eindelijk zullen kunnen verstaan. Men zegt wel eens dat de filmproducenten van Hollywood op zoek zijn naar goede onderwerpen voor films. Welnu, ziehier het perfecte scenario voor een costuumfilm met Oscaraspiraties. Mijn eerste stap zou zijn om de idee te verkopen aan de filmindustrie in Los Angeles.

Tweede troef: Esperanto is de ideale taal voor de manifestanten in Seattle en iedereen die hetzelfde doel nastreeft. Indien zij de taal adopteren, zullen miljoenen mensen die zich kanten tegen de economische globalisering, hun verzet daadwerkelijk vorm kunnen geven met de simpele

La muziko

Dit nummer brengt een taalkundig uitstapje in het rijk van de muziek met, als muzikale inleiding, een gedicht van de Russische esperantist Logvin. Naar aanleiding van een gebruikte uitdrukking, worden enkele gevallen van bepaling van gesteldheid onder de loep genomen. In de rubriek "Men schrijft ons" bekijken we wat nader het probleem van de woorden eindigend op -acio en de vertaling van het woordje "aids".

MUZIKO

(A. P. Logvin)

Silento estas mia ĝuo
kaj mi preferas esti sola.
Ekzistas tamen bela bruo
de mi amata – kreovola
muziko streĉa, nervonodo,
ekflamiĝante emocia
ekvivalento de l'eksplodo
de la patos' revolucia!
Kaj tiam – finon al silento
kaj adiaŭon al la solo:
muziko sonas: elokvento
plej elokventa sen parolo.
Chopin, Raĥmaninov, Beethoven
kaj Skrjabin – grandaj ribeluloj –
ekscitas ravon ĉiam nove,
estas alarmoj kaj stimuloj!
La dia ĉarmo de l' muziko
magie tra l'animoj sonas,
real' teksita el mistiko
en sfer' superreala tronas.
Silento estas mia ĝuo
kaj mi preferas esti sola,
sed en la hospitala truo
mi ĝojas al muziko mola,
kaj amas drone min forperdi
en ondoj de l' melankolio,
Ĉajkovskij, Mozart, Grieg kaj Verdi
min levas lule per ario,
per la funebro rekviema
per plendo plore elegia
de la doloro larmotrema,
poezikree nostalgia.

Aleksandro Porfirjeviĉ Logvin (1903-1980). Ruso. Esperantisto de 1923. Kontribuis (ofte sub pseŭdonimo Liljer) al diversaj revuoj. Verko: *Sur la vivovojo* (poemaro, 1964).

(*PIV, Esperanta Antologio*, p. 854).

Nota's bij het gedicht

Het gedicht verscheen in de verzencyclus "Lasta vorto de la malsanulo". Dit is een nuttige opheldering van enkele details en van de algemene stemming die over het gedicht ligt.

v. 1. *ĝuo* genot
v. 4. *kreovola* scheppingsgezind, muziek die gevoelens, ideeën schept
v. 3. *bruo* lawaai
v. 5. *streĉa* gespannen, strak; *nervonodo* zenuwknoop.
v. 6-7. *ekflamiĝanta* opvlammend, *ekflamiĝante emocia* ontroerend; *ekvivalento ekflamiĝante emocia* ± een ekwivalent vol opvlammende ontroering van de explosie van het revolutionair pathos.

Zinsontleding: *ekvivalento*
emocia↑ ↑*de l'eksplodo*
ekflamiĝante↑ ↑*de la patos'*
↑*revolucia*

v. 9. *finon* accusatief, vgl. *Saluton! Bonan tagon!*
v. 10. *solo* = *soleco* eenzaamheid
v. 11. *elokvento* welsprekendheid
v. 12. *plej elokventa* meest, uiterst ...
v. 14. *ribeluloj* opstandelingen
v. 15. *eksciti* aanwakkeren; *ravo* verrukking
v. 17. *dia* goddelijk
v. 18. *animo* ziel
v. 19. *real' teksita*... werkelijkheid geweven uit ...
v. 20. troont in bovennatuurlijke sferen
v. 24. *mola* zacht, week
v. 25. *droni* verdrinken; zich verliezen als een drenkeling in de golven .... Vgl. *dronigi* iemand onderdompelen, doen verdrinken. *Droni en ŝuldoj* tot over zijn oren in de schulden zitten;
v. 28. *luli* wiegen; *lule* al wiegend
v. 29. *funebro* rouw. Vgl. *Funebro rekviema / funebra rekviemo*.
v. 30. *plendo* klacht *plori* huilen (wenen); *elegia* elegisch klagend, treurig, *plendo plore elegia* letterlijk: door een klacht tot tranen toe elegisch
v. 31. *tremi* beven; van de pijn die een traan doet opwellen
v. 32. nostalgisch zo dat die poëzie schept
v. 30-32. zinsontleding:

p l e n d o
de la doloro↑ ↑*elegia* ↑*nostalgia*
larmotrema↑ ↑*plore* ↑*poezikree*

N.B. Een nuttig werkwoord: streĉi (vers 5).
streĉi (in)spannen, opwinden (klok);
streĉi la cerbon zich het hoofd breken;
(mal)streĉo (ont)spanning; *trostreĉo* overspanning;

Interludo: La verbo 'streĉi'.
Kiuj frazeroj el A-H bone kompletigas tiujn el a-h?

a streĉi ŝnuron	e streĉi la muskolojn
b streĉi nodon	f streĉi la orelojn
c streĉi la tendotolon	g streĉi la atenton
ĉ streĉi sian kolon	ĝ streĉi sian memoron
d streĉi la okulojn	h streĉi horloĝon

A por legi ĉe mallumo
B por aŭdi foran signalon
C por ŝnurdancisto
Ĉ por levi ŝtonon
D por ne perdi pakaĵon
E por rigardi super muro
F por ke ĝi ne klaku pro la vento
G por sekvi malsimplan rezonadon
Ĝ por ke ĝi plu funkciu
H por retrovi ies adreson

1) Muzika sensiveco
Ĉu vi havas (grandan) dispozicion por la muziko aŭ ĉu vi estas surda al la muziko?
dispozicio *aanleg*
surda al *doof voor*
Ĉu vi havas sensivan orelon por / al la muziko aŭ ĉu vi havas muziksurdajn orelojn?
sensiva orelo *gevoelig oor*
Orelo sensiva al / por la muziko.
Ĉu vi havas (akutan) sensivecon por la muziko aŭ ĉu vi estas surda al la muziko?
akuta sensiveco *scherpe gevoeligheid*

2) Muzika klereco
N.B. Oni povas esti surda je unu orelo.Oni povas ekzerci, trejni sian orelon.
trejni *trainen*
Trejnita orelo facile distingas la sonojn.
Oni povas havi (preskaŭ) nenian muzikan klerecon[z], kulturon (*ontwikkeling*).
Oni povas havi (mal)altan gradon de artista klereco[z] (kulturo).

3) Ne konfuzu: sensiveco, senso, senco, sento
Sensiveco: eco de tiu, kiu kapablas sensi.
Senso: *zintuig*, sensi: *waarnemen*,
sensacio: *sensatie*.
sento: *gevoel (ook wel* = senso!*)*
senco: *betekenis, zin*, dusenca: *dubbelzinnig*,
sensenca: *onzinnig*, sensencaĵo: *onzin*.

Opgave 1
A. Nomu la kvin sensojn! (respondoj enfine)
B. Nomu kvin sentojn!
C. Traduku (respondoj ĉi-supre 1-3)

a *Hij is geboren met een grote aanleg voor alle kunsten.*
b *Is hij gevoelig voor moderne muziek?*
c *In welke zin gebruikt u het woord 'doof'?*
ĉ *Doof blijven voor iemands verzoek.*
d *Een getraind oor onderscheidt de kleinste foutjes.*
e *Je weet nooit wat hij denkt, hij geeft altijd dubbelzinnige antwoorden.*

4) Jen kelkaj esprimoj pri la muzika sensiveco.
La granda muzikisto ludas la adaĝon kun bravuro.
het adagio, met bravoure
Li elsorĉas mirigan mondon de tonoj el sia instrumento.
elsorĉi ion el io *iets uit iets toveren*
miriga *wonderbaarlijk*
Ni estas sorĉitaj de tia ludado.
sorĉita de iu, io *betoverd door iemand, iets.*
Li ravas nin **per** sia ludado.
ravi iun *iemand verrukken.*
La rav(itec)o certe lasos ĉiujn senparolaj.
de verrukking; sprakeloos.
Ni miras **pri / pro** tiom brila interpretado.
We verwonderen ons over zo een schitterende uitvoering.
Lia interpretado estas mirinda. Ĝi ekstazigas nin.
ekstazigi iun *iemand in vervoering brengen.*
Mirigas nin, ke li estas ankoraŭ tiom juna.
mirigas nin *het verwondert ons.*
Li povas rivali kun la plej grandaj pianistoj.
rivali *wedijveren.*
PIV: Rivali: strebi por superi alian en arto aŭ amaj aferoj *(zich inspannen om een ander in kunst- of liefdeszaken te overtreffen)*
Kia virtuozeco! – *Wat een virtuositeit!*
La aŭskultantoj forgesas sin en la aŭdado de la melodio.
meegevoerd door (het aanhoren van) de melodie
Ili aŭskultas religie la muzikon.
met religieuze aandacht, verering

5) Ne konfuzu! – Rivali, riveli
La muzikistoj rivalis inter si. *wedijveren*
Al vi mi rivelos mian planon. *openbaren*
Ĉu via filmo estas jam rivelita? *ontwikkeld*

Opgave 2: Testu vian scipovon! (antw. in § 4-5)
De grote musicus speelt het adagio met bravoure. Hij tovert een wonderbaarlijke toonwereld uit zijn instrument. We zijn betoverd door dit soort spel. Hij verrukt ons door zijn spel. De verrukking zal allen zeker sprakeloos achterlaten. We verwonderen ons over zo een schitterende uitvoering. Zijn uitvoering is wonderlijk. Ze brengt ons in vervoering. Het verwondert ons dat hij nog zo jong is. De luisteraars worden meegevoerd door (het aanhoren van) de melodie. Ze luisteren met religieuze verering.
De muzikanten wedijverden met elkaar. Aan u zal ik mijn plan onthullen. Is uw film al ontwikkeld?

Opgave 3: Proverboj

Kion signifas jenaj proverboj pri kanto kaj kantado?

a Karakteron al kanto .... donas la tono[z].

b De kantado senpaga ..... doloras la gorĝo[z].

c Ofte kantas la buŝo, ... kiam ploras la koro[z].

Ekzercu vian memorkapablon! Provu rediri la proverbojn kaŝante alterne unu duonon!

GRAMATIKO

adjectieven als bepaling van gesteldheid

(supre § 4) La rav(ite)co certe lasos nin ***senparolaj.***

Waarom staat het bijvoeglijk naamwoord *senparolaj* niet in de accusatief? Het slaat toch op *nin*, dat ook de accusatief heeft!

Vgl.: *Mi farbis la ruĝan muron blanka.*
Ik schilderde de rode muur wit.

In de Nederlandse zin toont de plaats van 'rood' en 'wit' wat voor een muur het is (een rode) en hoe hij door het proces geworden is (wit). 'Rood' slaat op 'muur' maar 'wit' slaat tegelijk op 'muur' en op 'schilderde'. Bepalingen van gesteldheid (hier 'wit') bij lijdende voorwerpen (hier 'de muur') slaan altijd zowel op het lijdend voorwerp als op het uitgedrukte proces. Vgl. nog:

a *Li reportis la vazon rompita.*

b *Li reportis la vazon rompitan.*

In a: de vaas gebroken terugbrengen;
in b: de gebroken vaas terugbrengen.

c *Finfine ni trovis nian kutiman tablon rezervitan.*

ĉ *Finfine ni trovis nian kutiman tablon rezervita.*

In c: gereserveerde tafel;
in ĉ: gereserveerd vinden

Twee voorbeelden met woorden uit het gedicht:

1) *Por hundon dronigi oni nomas ĝin rabia*[z].
= wie een hond wil slaan, vindt wel een stok (letterlijk: wie een hond wil verdrinken, noemt hem razend).

2) ***Streĉi*** *śnuron rigida*, een touw strak spannen

Om te weten of het bijvoeglijk naamwoord een bepaling van gesteldheid is of niet, moet men zich herinneren dat een bijzin die met *kiu(j)(n)* begint (met een betrekkelijk voornaamwoord) de waarde heeft van een bijvoeglijk naamwoord. Indien dus het adjectief door zo een zin kan vervangen worden, heeft het de functie van een bijv. naamwoord en niet van een bep. van gesteldheid. Toets deze regel op bovenstaande voorbeelden, u zult zien dat hij alleen toepasselijk is op vbb. b en c.

Opgave 4

Hoe zijn de volgende zinnen te begrijpen?

a Li pentris lian modelon staranta.

b Li pentris lian modelon starantan.

c Li pentris lian modelon starante.

(respondoj enfine)

MEN SCHRIJFT ONS

Naar aanleiding van een opmerking in aflevering mei-juni 2001 wijst de heer Wernik erop dat het woord *reformemo* in een woordenboek niet onder *reformacio* moet worden gezocht, maar onder *form-*. *-acio* is immers geen achtervoegsel, maar de uitgang van bepaalde woorden – een zeventigtal vindt men in de 'Parnasa Gvidlibro' van Kalocsay, Waringhien en Bernard, p. 121. Een kleine speurtocht door deze lijst leverde volgende bevindingen op. Bij sommige woorden uit deze -acio-reeks is een bestaande Esperanto stam te herkennen (*civiliz-acio / civiliz-i, reform-acio / reform-i*) en bij andere niet (b.v. *abnegacio*). In het eerste geval bestaan er soms dubbelvormen (*dekoracio, dekoro; deklaracio deklaro; situacio* is o.a. ook *situo; konfederacii, konfederi; navigacio, navigado; inaŭguracio, inaŭgur(ad)o*). De nationale talen (en het Latijn) spelen hier een rol! Soms is er betekenisverschil, b.v. *rezigni,* afstand doen van, opgeven; *rezignacii* berusten. Vbb. uit PIV: *rezigni la kronon, rezigni sian programon,* maar: *Ha, nun mi rezignacias, ĉar mi vidas plu nenian rimedon*[z]. Ook b.v. *civilizacio* (de toestand) en *civiliz(ad)o* de handeling. Een misleidend paartje is *reklami* (reklame maken) / *reklamacii* (reclameren).

Aidoso, ajdoso, aidozo?

De benaming van deze beruchte ziekte zorgt voor enig hoofdbreken in Esperantujo. Het gaat hier om een letterwoord, waarvan dus per definitie de afzonderlijke letters uitgesproken worden. Deze letters zijn: *A(cquired) I(mmuno) D(eficiency) S(yndrome),* een combinatie die in het Esperanto heel goed weergegeven kan worden: *A(kirita) I(muneca) D(eficit-) S(indromo)* en die ook "letterlijk" uit te speken is: *A-i-do-so* (vier lettergrepen), zoals we ook *ktp* kotopo uitspreken... De variant *Aidozo* is gevormd met het suffix *-oz-*, dat gebruikelijk is om ziekten te benoemen. De vorm is echter misleidend, want hij veronderstelt, dat aid- een woordstam zou zijn; bovendien gaat de betekenis van de 's' teloor. *Ajdoso* heeft de heer Wernik in *Kontakto* gelezen. Deze variant geeft misschien trouwer de gangbare, niet zo correcte, uitspraak weer, maar ook hier verdwijnt jammer genoeg de betekenis van een letter, de 'i'.

VERTAALOPGAVE

Belgische school overweegt invoering spijbelchip.

(*De Morgen*, 18-11 2000).

Een technische school die haar naam niet in de krant wil, is door Nedap benaderd om als eerste de spijbelchip en het elektronisch klassenboek in ons land te laten proefdraaien. Die spijbelchip wordt sinds begin dit jaar in Nederland al met succes gebruikt in enkele tientallen scholen. Een rondvraag in Vlaanderen leerde de firma dat de interesse voor de technologie in de scholen groot is. Daarom werd nu ook een school uitgepikt om de onderwijswereld de waarde van het systeem duidelijk te maken. In de technische school in de provincie Antwerpen bestaat ook interesse maar momenteel wordt de invoering ervan nog in beraad gehouden.
De directeur van de aangezochte school wil onder geen beding dat de naam van zijn school vermeld zou worden. "De reputatie van onze school is al niet fantastisch en ik wil daarbovenop ons spijbelprobleem niet nog eens in de kijker plaatsen." Het is wel net om die reden dat de school werd uitgekozen door de producent. Ze zal het voorstel van Nedap dan ook in overweging nemen. "We kampen met een heel hoog percentage ongegronde absenties. We zien in het elektronisch klassenboek een hulpmiddel om deze problematiek te bestrijden.
Het spijbelprobleem gaat volgens de directeur wel verder dan het registreren van de absenties alleen. Eenmaal er gesignaleerd wordt dat leerling X reeds voor de derde maal afwezig is en dat steeds op een dinsdagnamiddag, moet er nagegaan worden waarom. "We doen nu al aan leerlingenbegeleiding maar dat is heel arbeidsintensief. Het is een algemeen gegeven in technische scholen dat er een chronisch personeelstekort is. Als dat systeem er volgens de minister voor zorgt dat er voor de administratieve verwerking van de absentiegegevens minder personeel nodig is, wil dat zeggen dat een aantal van onze mensen op het secretariaat zullen moeten afvloeien. Daar staan we niet onmiddellijk voor te springen."

ANTWOORDEN EN UITWERKINGEN

Interludo: La verbo 'streĉi'

Solvoj: aC - bD - cF - ĉE - dA - eĈ - fB- gG- ĝH - hĜ

Opgave 1

A. Nomu la kvin sensojn: 1) La vid(ad)o, *het gezichtsvermogen* 2) la aŭd(ad)o, *het gehoor* 3) la tuŝado, *de tastzin* 4) la gustum(ad)o, *de smaak* 5) la flar(ad)o, *de reukzin*
B Nomu kvin sentojn: honto - admiro - (mal)amo - surprizo - (mal)estimo - lingva sento *(taalgevoel)* - kolero
C a Li naskiĝis kun granda dispozicio por ĉiuj artoj. / b Li estas sensiva por (la) moderna muziko. / c En kiu senco vi uzas la vorton "surda"? / ĉ Resti surda por ies peto. / d Trejnita orelo distingas la plej etajn erar(et)ojn. / e Oni neniam scias kion li pensas, li ĉiam donas dusencajn respondojn.

Opgave 3: Proverboj

a La vortoj ne sufiĉas, gravas la dirmanieron. / b Ĉio meritas kompenson. / c Homoj ofte kaŝas sian malfeliĉon.

Opgave 4

In a is geen sprake van een staand model, in b wel.
In a zat het model misschien ergens op maar het werd als staande persoon geschilderd.
In c is starante een bijwoord dat op het werkwoord en op het onderwerp slaat. De schilder schilderde dus staande.

Stuur de uitwerking van opgaven, vragen en/of opmerkingen uitsluitend en rechtstreeks aan de redacteur van de rubriek: Emiel Van Damme
Albert-I-straat 44, B-1703 Schepdaal.

VERTALING VAN VORIGE TEKST

Het Kreng

Uit Elizabeth Hilts "Bevrijd het KRENG in jezelf", p. 58-59.

"Liberigu la virinaĉon en vi"

Prenu nun normalan tagon. Ĉiumatene ni eldomiĝas (elhejmiĝas) por (tra)vivi nian vivon kaj io okazas. Ĉiam io okazas.
Ni staras en vico ĉe (apud, en) bulk(o)vendejo atendante nian bulkon (frande multege da butero kaj duobla tranĉaĵo da fromaĝo), kaj kiam tiu malantaŭ la vendotablo demandas, kies vico estas, iu sin preterŝovas (sin entrudas) dirante (kiu diras) 'Mi' kaj li komencas mendi (ekmendas) tenante liston enmane.
Ni iras butikumi en la butikcentro (vendej(o)centro). Kiam ni eniras la ŝikan magazenon (ĉiovendejon), ni renkontas la ĉie ĉeestantan parfumvendistinon, kiu staras preta kun sia ŝprucigil(et)o kaj sia kutima vendobabilado pri kiel tiu ĉi parfumo ŝanĝos nian vivon. 'Ĉu eble vi volas provi *Raison d'être*?'
Povas esti, ke sur parkejo ni renkontas iun (alian) stirantan aŭtomobilon. Tia(speca) renkonto, ĉe kiu tiu (aŭto)stiranto / aŭtisto (ŝoforo = *beroeps-chauffeur*) subite retroveturas rekte al la flanko de nia aŭto.
Pro la kolizio nia flankspegulo ĉifiĝas (taŭziĝas; taŭzi = *verfomfaaien, ruw behandelen*), malopor-tunaĵo, kiu (laŭ la alia aŭtisto) havos malmulte da influo sur nia(n) vivo(n). "Vi ja bezonas nur la retrospegulon, ulineto!" li diras.
Al ĉiu el tiuj situacioj (PIV: reagi sur iun, ion = estigi respondon...; reagi al iu, io = respondi al...) ni povas reagi per: 'Mi pensas, ke ne'.
Ĉi tio postulas ian trejnadon. Komence ni eble ektimegas je (pro) la penso pri rekta konfrontado. Sed ekzercado (trejnado) efektive naskas arton (kondukas al arto). Kaj la plej multaj homoj (Plejmulte el la homoj) reagas sufiĉe bone, kiam ili aŭdas, ke la mantro de la virinaĉo en ni (en nia interno) estas laŭte elparolita (-ata).
'Pardonu min (Ne ofendiĝu),' ni diras al la entrudulo (entrudiĝanto, / -into), 'Mi pensas, ke ne. Laŭ mi (Miaopinie) mi estas (estis) la unua.'
'*Raison d'être?* Mi pensas, ke ne.' Povas esti necese, ke vi iel (iamaniere) ŝirmu vin kontraŭ (*Z ook* 'de') la nubo da parfumo (parfumnubo), kiu neevitebIe tuj sekvas la oferton (proponon).
'Mi pensas, ke ne. Mi volus scii, kiel vi estas asekurita (kia estas via asekuro),' mi diras al mia nova kamarado. Kion ili povas respondi al tio? Ĉu iu deziros ekdiskuti (*sterker:* disputi *redetwisten*) kun vi?
Multege da homoj (amasoj da homoj *klinkt veel sterker dan het Nederlandse 'massa's'*) tuj ekdefendas sin kiel idiotoj en situacioj, en kiuj ili montras ĝuste tian nedefendeblan konduton (sinten(ad)on), pri kiu temas ĉi tie.
Ĉu ni kolapsas, kiam ni alfrontas ĉi tiun fenomenon? Mi pensas, ke ne.

woorden *"salon mi petas"* (wil je het zout even geven?). En ongetwijfeld zullen zij elkaar verstaan van het ene uiteinde van de wereld tot het andere, want even goed als het Engels is Esperanto een wereldtaal. Het verschil is dat het een neutrale wereldtaal is en geen imperialistische.

Vanzelfsprekend zal de derde wereld meteen doen opmerken dat die zogezegd universele taal wel heel wat scherpe Europese klanken en eigenschappen heeft. Maar Esperantosprekers uit Rusland en Japan zullen tegenwerpen dat zij in ieder geval het Latijnse alfabet moeten leren om toegang tot "de wereld" te krijgen. En wat de uitspraak betreft verhoudt het Esperanto zich tot het Engels zoals een rondedansje voor kinderen tot het middeleeuwse radbraken. Mijn marketingstrategie zou zeker een Esperantocursus voor José Bové omvatten.

Derde troef: de taal van Ludovicus Lazarus is heel gemakkelijk en vlug te leren. Er is geen hersenbrekerspelling van Griekse oorsprong; er zijn geen ingewikkelde verbuigingen en vervoegingen; er zijn geen uitzonderingen op de regels. De taal wordt gekenmerkt door een kristalheldere spelling en een regelmatige zinsleer, waarvan de basis in amper tien uur onder de knie te krijgen is. Wie kan iets beters aanbieden? De taal heeft alles om veel scholieren die ik ken, aan zich te binden. Het volstaat hen daarover te informeren.

Hoor ik jullie nu zeggen: "We moeten er dus voor vechten om die taal in het onderwijs te introduceren." Nee, nee, duizendmaal nee! Daarmee zou je heel de boel verpesten. Esperanto moet in wezen een buitenschoolse taal blijven, een alternatieve taal, een straatslang, tegen de ouders rebellerende kindertaal. En, uiteraard, na twintig jaar, de taal die ouders doet terugdenken aan hun eigen vrolijke, rebellerende jeugd.

Mijn strategie is puntgaaf, niet? Maar, ik ga niet één twee drie van job veranderen. Ik vraag me echter af... Kan dat scenario zich zonder mij ontplooien?

1. De Nederlandse vertaling is gebaseerd op de Esperantovertaling (door Claude Piron) van de oorspronkelijk Franse tekst die verscheen in *Le Temps* (Lausanne, 28 april 2001). Wij danken mevrouw Lietti voor haar toestemming tot overname in ons tijdschrift.

Sofistische taalpolitiek

Weldra zijn alle kleine Europeaantjes polyglotten. De taalpolitiek van de Europese Unie heeft zich immers als doel gesteld dat elke Europese scholier op school twee of drie vreemde taal zou leren. Dus... wanneer
een Hongaar Russisch en Engels leert,
een Zweed Duits en Spaans,
een Griek Frans en Portugees, welke taal zullen ze dan gebruiken wanneer ze elkaar ontmoeten?
De Europese taalpolitiek is er dus allicht niet op uit dat elke Europeaan twee vreemde talen leert, maar Engels en nog een vreemde taal. Maar als dat zo is? Waarom zegt men dat niet? En is dat een neutrale politiek?
Voorstanders van het Esperanto stellen voor: geef iedereen de mogelijkheid Esperanto te leren. Die taal is vrij gemakkelijk te leren en kan in relatief korte tijd beheerst worden op een bruikbaar niveau. Laat de burgers voor de rest vrij die talen te kiezen ze ze leuk, nuttig, aangenaam, interessant, wijdverspreid, cultureel hoogstaand,... vinden.

Misschien ben je al lang geabonneerd op MONATO of wens je om één of andere reden geen abonnement voor jezelf. Overweeg in dat geval of je dan toch geen abonnement kunt nemen en dat aan iemand anders schenken... de woorden van Kep Enderby indachtig, dat de Esperantosprekers met geld in het westen die zonder geld elders ter wereld zo daadwerkelijk steunen. De Vlaamse Esperantobond doet dat via zijn "Abonhelpa Fonduso de MONATO".

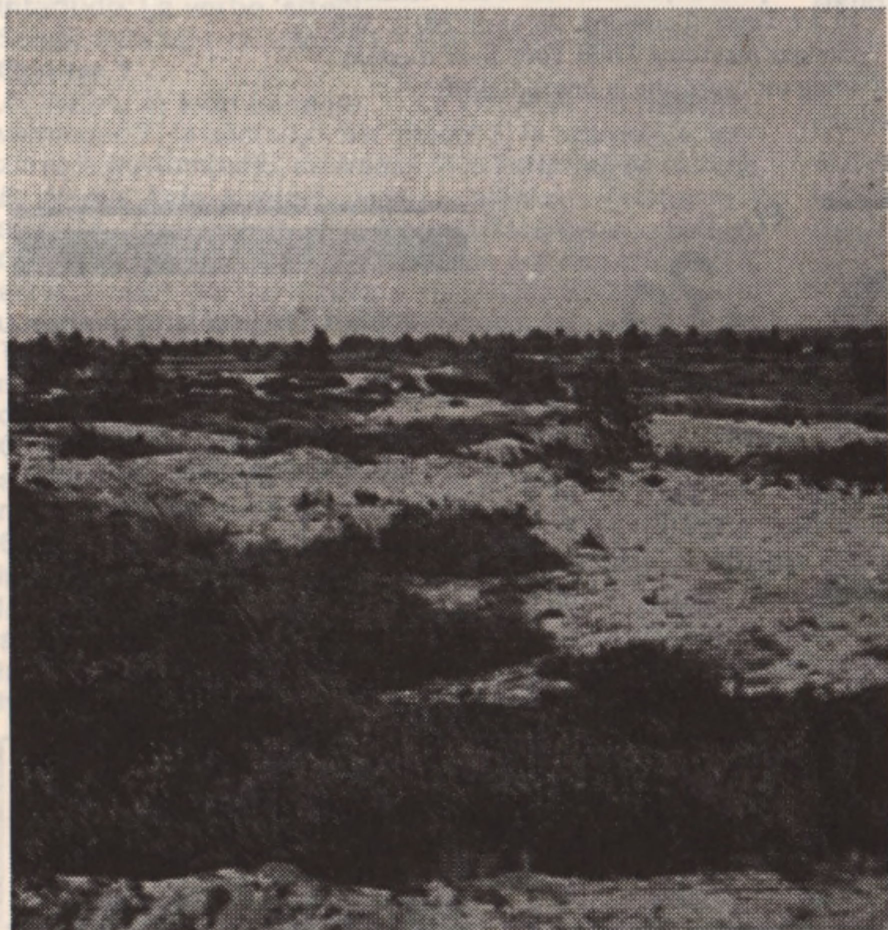
Zondag 27 mei 2001 vierde de Esperantoclub "*La Erikejo*" uit Kalmthout haar 30ste verjaardag. De club werd opgericht op 25 mei 1971. De feestelijkheden hadden plaats in het Vangeertenhof, eertijds de woonst van de eigenaars van het befaamde Arboretum van Kalmthout. Het huis, gelegen vlakbij het station, is nu speciaal heringericht voor zulke bijeenkomsten.

als de hei bloeit...

De Esperantoclub van Kalmthout 30 jaar!

Een "*La Erikejo*"-comité bestaande uit Rob Ebenau, Mireille Smet-Storms, Wim De Smet en Anita Van de Brande-Scheenaerts had zich gedurende enkele maanden met de voorbereiding beziggehouden. Anita Scheenaerts werkte een historisch overzicht uit aan de hand van archieffoto's, dat via een computer was te bekijken.

Meer dan tachtig mensen namen aan de feestelijkheden deel. Natuurlijk waren er de leden van de groep en een ruime afvaardiging van de Antwerpse club *La Verda Stelo*. Maar er waren ook deelnemers uit Brussel, Brugge, Gent, Oostende, Charleroi en zelfs uit Nederland. Het feest genoot ook internationale belangstelling door de aanwezigheid van o.a. Osmo Buller, directeur van het hoofdkantoor van de Esperanto Wereldvereniging, Grégoire Maertens, oud-voorzitter van diezelfde vereniging, en de Argentijn Attilio Rojas, directeur van het Internationaal Esperanto-Instituut in Den Haag. Ook leden van de familie Symoens en sympathisanten uit de gemeente waren aanwezig.

De gasten arriveerden vanaf 10 uur en werden met koffie ontvangen op het terras waar zij konden genieten van de aangename sfeer van het Arboretum. Een rustige babbel of het bekijken van de computermontage over de geschiedenis van La Erikejo vormden de natuurlijke overgang naar de Jubileumzitting. De voorzitter van de club verwelkomde de gasten en de secretaris gaf wat algemene informatie. Vier aanwezigen die reeds meer da 25 jaar lid zijn van de club werden in de bloemetjes gezet en ontvingen een oorkonde. Daarna voerden de heer Lucas Jacobs, burgemeester van Kalmthout, en de heer Jan Caluwaerts, voorzitter van de Culturele Raad, het woord.

Als eerbetoon aan wijlen Edward Symoens (1915-95), meermaals voorzitter van de club, werd het eerste deel van een studie over plantalen, het resultaat van één van de initiatieven van Edward Symoens, aan het publiek voorgesteld. De redacteur, professor Fred Van Besien, schetste de perikelen van de uitgave. Daarna werd een ekzemplaar overhandigd aan mevrouw Paula Symoens-Meuris, weduwe van Edward. De zitting werd feestelijk afgesloten met een aperitief met speciale Esperantowijn, van het wijnhuis Anton Kiefer uit Edenkoben aan de befaamde Duitse Weinstrasse.

Na een eenvoudige broodmaaltijd maakten de deelnemers zich klaar voor de verschillende programma-onderdelen van de namiddag: een fietstocht rond het natuurreservaat, een wandeling door het reservaat of een lezing over Indiaanse carnaval in Bolivië.

Een familiefoto in het Arboretum en een uitstekend banket in een nabijgelegen restaurant sloten de feestelijkheden af.

De foto (op groot formaat) kan men bestellen bij de secretaris van *La Erikejo*, Wim De Smet, Hertendreef 12, 2920 Kalmthout (tel.: 03 666 99 45) tegen 150,– BEF.

2001

Quo vadis – Kien vi?

2001

De vakantie zit erop en de verre reizen liggen achter de rug. De laatste uitloper van de vakantiesfeer is de Limburgdag in Neerpelt. Maar dan is het afgelopen met de onbekommerde vakantie- en zomersfeer. Waarheen nu? Zij die zich geroepen voelen om informatie over het Esperanto te verstrekken, kunnen de vele cultuurmarkten, straatfeesten en andere beurzen afschuimen die traditioneel overal in Vlaanderen in de maand september plaats hebben. Informatiemateriaal is (tegen kostprijsvergoeding) verkrijgbaar bij FEL. Het goede voorbeeld geven ze in Gent waar de groep deelneemt aan de cultuurbeurs. Maar Kortrijk doet misschien nog wel beter. Zij organiseren van 24 september tot 13 oktober een tentoonstelling van kindertekeningen uit Oezbekistan in de stadsbibliotheek. De tentoonstelling is een initiatief van het Vredes- en Solidariteitsmuseum in Samarkand. Aan de tentoonstelling is een uitwisselingsproject gekoppeld. Leerlingen van de (Kortrijkse) lagere scholen zullen worden uitgenodigd ook tekeningen te maken, die dan naar het museum in Samarkand zullen worden gestuurd.

Omdat Kortrijk geliëerd is met Tasjkent, hoofdstad van Oezbekistan, kan de tentoonstelling misschien ook genieten van hoog bezoek. De stad Kortrijk zal namelijk de ambassadeur van Oezbekistan uitnodigen om de tentoonstelling officieel te openen op 25 september.

Verder zijn er her en der altijd wel kleinere Esperantobijeenkomsten waar je als Esperanto-taalgebruiker aan je trekken kan komen. In Gent is het Symposium "Esperanto en Ideologie" (op 20 oktober in de Lakenhalle) een uitstekende en hoogstaande mogelijheid. Extra attractie daarbij is ongetwijfeld de aanwezigheid van Renato Corsetti die in Zagreb als kersverse voorzitter van de Esperanto-Wereldvereniging werd geïnstalleerd. Wie eindelijk eens de gelegenheid wil hebben om een voorzitter van UEA persoonlijk de hand te drukken, kan daar dus terecht. In een gezelschap van een honderdtal mensen heb je allicht meer kans dan tussen de enkele duizenden van een wereldcongres.

Verder is er van 5 tot 7 oktober het Faulhaber-weekeinde in het conferentieoord "Mennorode" te Elspeet. Ook daar zullen enkele hoogstaande sprekers het woord voeren. Schrijf zo snel mogelijk in via Hans ten Hagen, Middenweg 587, NL 1704 BH Heerhugowaard of via de bemiddeling van de Vlaamse Esperantobond.

Nieuwe belangstellenden moeten natuurlijk hun schreden in de eerste plaats richten naar de diverse cursussen. Daarover vinden zij in de volgende pagina's meer informatie. Maar zij kunnen meteen ook al de praktische mogelijkheden gaan uitproberen in het Noord-Franse Morbecque. Daar wordt op 3 en 4 november de 13de Noord-Franse Esperanto-ontmoeting georganiseerd. Het is een taalstage met cursussen van verschillend niveau. Beginners hoeven dus geen schrik te hebben. Ook zij krijgen er volop gelegenheid hun taalvaardigheid te toetsen en te verruimen. De stage begint op zaterdag om 13.30 en eindigt zondag om 16.00 u. De kostprijs bedraagt EUR 43,45 (BEF 1750,–). Inschrijven bij: s-ro Jean Dietrich, 104 rue Jean Jaurès, FR 59192 Beuvrages of via de Vlaamse Esperantobond.

Jongeren die de eerste druk van het nieuwe schooljaar al meteen van zich af willen zetten, kunnen in september al terecht in Essen. De Nederlandse en Vlaamse Esperantojongeren (NEJ en FLEJA) organiseren daar PSKK 2001 van vrijdag 14 tot zondag 16 september. Op het programma staan o.a.: Esperantocursussen (beginners en gevorderden, Bliss-cursus, spelavond, uitstap, werkgroepen en algemene ledenvergadering van FLEJA. Er is ook een heuse dropping voorzien. De bijeenkomst heeft plaats in het midden in het groen gelegen maar luxueuze natuurvriendenhuis van Essen. Kostprijs EUR 57,50 (BEF 2300,–). Inschrijven kan je bij Lode Van de Velde of via FEL.

Voor wie vooruitkijkt naar de jaarwisseling in Esperantokring is het aangewezen nu reeds in te schrijven voor het *Internacia Festivalo* (voor middenleeftijd en gezinnen) of *Internacia Seminario* (voor jongeren), beide in Duitsland. Voor andere bestemmingen stellen wij voor de activiteitenkalender van *Eventoj* te raadplegen: http://www.hungary.net/esperanto/.

Mensen overtuigen is één ding, hen de mogelijkheid Esperanto te leren is een ander. Overal in Vlaanderen worden cursussen ingericht of bestaan er ruime mogelijkheden om bij voldoende belangstelling cursussen in te richten. Hier volgt wat er in ieder geval al in de aanbieding is. Bijzondere aandacht vragen we voor een tweede officiële cursus in Vlaanderen. In Tienen wordt nu ook, na Antwerpen, een cursus ingericht in het kader van het officiële volwassenenonderwijs.

vroeg geleerd...

Cursusaanbod voor werkjaar 2001-2002

Antwerpen:

De avondcursus van het stedelijk onderwijs gaat van start de eerste week van september, inschrijven vanaf de laatste week van augustus.
NIVEAU: Cursus voor beginners en cursus Praktische kennis
PLAATS: Quellinstaart 31, Antwerpen
DAG EN UUR: dinsdag- en dondagavond, 18.30-21.00 u.
DUUR: tot eind juni
LESGERVERS: Iwona Kocieba, Alex Humet, André Staes.
PRIJS: 4000,– BEF. (EUR 99,16)
INFO: op het secretariaat van de school: Quellinstraa 31, 2018 Antwerpen, 03 232 00 86.

Conversatiecursus:
PLAATS: La Verda Stelo, Frankrijklei 140, Antwerpen.
DAG EN UUR: dinsdag, 10.00 u. om de veertien dagen
DUUR: tot eind juni
LESGEVER: Iwona Kocieba
PRIJS: 100,– BEF (EUR 2,48) per les
INFO: Iwona Kocieba, 03 440 35 58.

Brasschaat:

NIVEAU: Beginners + gevorderden
PLAATS: Remise van het kasteel van Brasschaat
BEGIN: 5 oktober
DAG EN UUR: vrijdag, 9.30 tot 11.30
DUUR: tot einde mei 2002
LESGEVER: Henny De Ketelaere
PRIJS: gratis behalve leerboek, in principe is de cursus enkel voor inwoners van Brasschaat
INFO: tel.+fax: 03 651 24 87
INSCHR.: secretariaat Seniorenraad

Brugge

NIVEAU: beginnelingen en gevorderden
PLAATS: Dienstencentrum 't Reitje, Annunciatenstr 34, 8000 Brugge
BEGIN: na afspraak met gegadigden tijdens Opendeurdagen 25+26/8
DAG EN UUR: dinsdag 19.30-21.30; eventueel ook 14.30-16.30
DUUR: tot mei 2002
LESGEVER: Johan Van Eenoo, Grégoire Maertens
PRIJS: kosteloos
INFO EN INSCHR.: Maertens en Van Eenoo (in het Dienstencentrum Cis Van Hoestenberghe)

Gent:

NIVEAU: beginners
PLAATS: Peter Benoitlaan 117, Gent
BEGIN: 18 september
DAG EN UUR: dinsdag 19-21 u.
DUUR: tot kerstvakantie
LESGEVER: Antoon Afschrift
PRIJS: kosteloos
INFO EN INSCHR.: Katja Lödör, Antoon Afschrift

Leuven

Hier zijn er wel grote veranderingen. Dit jaar is er namelijk geen beginnerscursus. Beginners worden doorverwezen naar de cursus in het officiële volwassenenonderwijs in Tienen.
Maar er is wel een snelcursus op zaterdag en zondag 20 en 21 oktober. De snelcursus duurt 14 effectieve lesuren. Na afloop hebben de deelnemers voldoende kennis over en van het Esperanto om op eigen houtje hun vaardigheden uit te bouwen of om elders met voorsprong een beginnerscursus aan te vatten.
Inlichtingen: Roger Goris, tel.: 010 86 01 12.

Londerzeel

NIVEAU: beginners en gevorderden
PLAATS: CC Gerard Walschap, St-Jozefstr., Londerzeel en Hejme, Hof ter Winkelen, Holle Eikstaat 25, Londerzeel
BEGIN: infoavond 18/9 om 20 u.
DAG EN UUR: af te spreken met de gegadigden
DUUR: cursus tot juni 2002, daarna wekelijks praktijkoefeningen
LESGEVER: Frederik Van den Brande
INFO+INSCHR.: Frederik Van den Brande, tel.: 052 30 01 66
PRIJS: niet vastgesteld

Peer

NIVEAU: basiscursus
PLAATS: CC 't Poorthuis, Zuidervest 3990 Peer
BEGIN: 4/10/01
DAG+UUR: donderdag 20-22 u.
DUUR: eind mei 2002
LESGEVER: Henri Schutters
INFO+INSCHR.: Henri Schutters, Panhovenstr 3990, tel.: 011/635592; henri.schutters@skynet.be

Tienen

NIVEAU: Officiële Esperantocursus (basis)
PLAATS: PISO, Alexiananweg 2, 3300 Tienen
BEGIN: 31/8/01, 19 u. infoavond
DAG+UUR: dinsdag 18-20 u.
DUUR 4/9/01-15/5/02
LESGEVER: Bert Boon
INFO: 016 81 52 46 (18-20 u.)
INSCHR.: De Nobel 016 81 45 11
PRIJS: tot 17 j.: 700 BEF; volwassenen: 2500 BEF (kredieturen!)

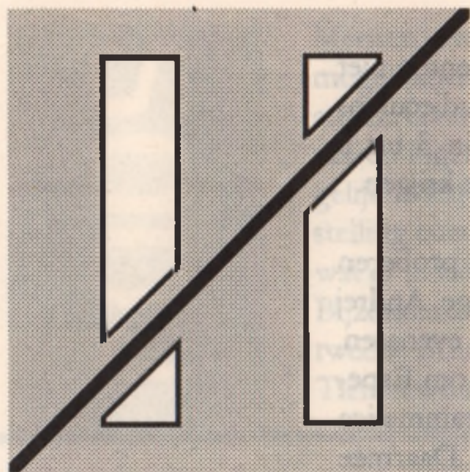
Turnhout

NIVEAU: beginnelingen en gevorderden
PLAATS: Kongoplein 1, Turnhout
BEGIN: 18/9/01
DAG+UUR: dinsdag 9-11 u.
DUUR: tot half juni 2002
LESGEVER: Maria Dom + Ivo Durwael
INFO: Ivo + Maria Dom + 03 234 34 00
INSCHR.: De Warande/Dinamo: vanaf 27/8 schriftelijk, per fax of e.mail; vanaf 3/9 educabalie in de Warande of telefonisch.
PRIJS: 1200 BEF (EUR 29,75).

Ook in andere plaatsen zoals Oostende, Kalmthout, Hasselt of Kortrijk blijft de mogelijkheid bestaan dat er een cursus wordt ingericht. Op het moment van verschijnen van het tijdschrift waren daarover echter nog geen vaste gegevens beschikbaar. In ieder geval kan een groepje belangstellenden op eigen initiatief een cursus starten en bij de Vlaamse Esperantobond naam en adres vragen van bevoegde Esperantoleerkrachten uit de buurt om die cursus te leiden.
Wie te weinig tijd heeft om een cursus te volgen of zich moeilijk kan verplaatsen kan altijd nog zijn heil zoeken in de correspondentiecursus. De cursist krijgt de eerste les toegestuurd, bestudeert de leerstof, maakt de oefeningen en stuurt die naar zijn mentor. Daarna krijgt hij de tweede les, samen met de correcties van de eerste oefeningen reeks.
Wie de betutteling van een mentor niet nodig heeft, kan via de zelfstudiecursus *Esperanto Programita* de taal in 3 tot 6 maanden degelijk onder de knie krijgen.

Wie een record wil breken kan proberen de prestatie van de vijftienjarige Andrej Korobeĵnikov uit Rusland te evenaren. Hij had ongeveer 10 uur nodig om Esperanto te leren: twee voor de grammatica en 8 voor de woordenschat... Daarmee kon hij zich in Zagreb heel behoorlijk redden, zelfs tegenover journalisten. Alleen tijdens de theatervoorstelling had hij het even moeilijk omdat het woord *putino* (hoer) niet in zijn woordenschat zat. Andrej is echter wel een buitenbeentje. Hij is niet alleen snel in het leren van Esperanto... in juni beeindigde hij namelijk ook reeds het derde jaar van de Fakulteit Rechten aan de universiteit van Moskou. Tijdens het Wereldcongres in Zareb toonde hij zich tevens een uiterst begaafd pianist. Wie weet, misschien schuilt er wel een toekomstige laureaat voor de Koningin Elisabethwedstrijd in hem.

Nieuwsbrief

Zoekt U informatie over Esperanto?

Vlaamse Esperantobond
Frankrijklei 140 – B-2000 Antwerpen

Tel.: 03 234 34 00 E-adres: horizontaal@fel.esperanto.be
Fax: 03 233 54 33 http://www.esperanto.be

Taalproblematiek

Korea

De prestaties van de studenten aan de prestigieuze Seoul National University gaan achteruit, niet alleen wat wiskunde betreft, maar ook voor Chinees en Engels. De oorzaak wordt gezocht bij de professoren en bij de regering, die in drie jaar zes onderwijsministers telde. (*The Guardian*, 5.6.2001, EducationGardian.co.uk/higher/worldwide)

Beursnotering geschorst wegens taalkwestie

Nasdaq Europe schorste woensdagmorgen (13 juni 2001) de handel in de aandelen van de onder gerechtelijk akkoord werkende chipverpakker CS2 (Zaventem) omdat de groep dinsdagavond haar herstelplan alleen in het Nederlands op de website gooide. De beurs wil dat het herstelplan ook in het Engels verschijnt. Daarna mag de handel hervat worden. (www.tijd.be)

Dom

"Wanneer hebt u eigenlijk voor het laatst gemerkt dat u dom bent?"

"Ach, dat overkomt mij steeds weer. Net nu kan ik mij bijvoorbeeld afvragen, hoe dom men moet zijn om een interview over domheid toe te staan in een taal die men niet perfect beheerst."

(Matthijs van Boxsel, Nederlands schrijver, auteur van de Encyclopedie van de Domheid, in een interview met *Der Spiegel*, 24/2001)

Talen voor de toekomst

Rosetta is een bescheiden vereniging uit San Francisco die enkele basisgegevens in zoveel mogelijk talen wil registreren op een reeks schijfjes. Deze gegevensdragers moeten minstens 2000 jaar kunnen meegaan. Zij zullen verspreid worden onder 10.000 musea, bibliotheken en verzamelaars. (www.rosettaproject.org)

(Ver)taaltechnologie

Veel informatie, nieuwtjes, EU-aanbestedingsberichten... over taaltechnologie zijn te vinden op www.hlt-central.org. HLT (*Human Languages Technologies*) is een door de Europese Unie gesponsord samenwerkingsverband van ELSNET (*European Network for Excellence in Human Language Technologies*) en EUROMAP (*Facilitating the path to market for language and speech technologies in Europe*). Zoals uit de afkortingen kan worden afgeleid, is de informatie bijna uitsluitend Engelstalig. Het is trouwens een Britse firma die betaald wordt om de website te onderhouden...

Sterrenstad

De ontwikkelingen in wereld hebben meegebracht dat niet alleen de uitgeleefde Sovjet-Unie verdween, maar tevens haar prestige inzake ruimtevaart. Russisch wordt daar [in het Russische ruimtevaartcentrum] nog maar weinig gesproken. "Swjosdny gorodok" heet nu bijna officieel "Star City". (*Der Spiegel*, 31/2001)

Esperanto

Karaoke

Wie altijd bang was om mee te zingen op Esperanto-bijeenkomsten, kan vanaf nu oefenen met de karaoke-pagina's van een Braziliaanse Esperanto-groep: http://www.rantac.com.br/users/alls. Daar is ook de nodige software beschikbaar. Men kan ook terecht op http://www.uol.com.br/cante/. (ret-info)

Project Interkulturo concreet

In het raam van het project INTERKULTURO van ILEI (de internationale bond van Esperanto-leerkrachten) en met praktische medewerking van de Oostendse groep "La Konko", het stadsbestuur en de hotelschool, ontmoetten op donderdag 28 juni 20 leerlingen van het vijfde leerjaar van de Oostendse Conscience-school hun 42 Waalse vriendjes van de Ecole du Sacré Coeur uit Binche. (FW)

Dachau

De officiële Internet-pagina's van het memoriaal van het Dachau-concentratiekamp zijn nu ook in het Esperanto beschikbaar op www.forst.tu-muenchen.de /~refo/kzg-dachau/ of www.kz-gedenkstaette-dachau.de/gedenkstaette/. Ooit weigerde het Dachau-comité nog een folder in het Esperanto te laten vertalen. (RF, via ret-info)

Google

De Internet-zoekmachine www.google.com heeft menu's in vele talen, ook in het Esperanto. De gewenste taal kan gekozen worden door te klikken op "google in your language" of door meteen de pagina "www.-google.com/intl/eo" te vragen. (L, via ret-info)

De gegevens over de clubprogramma's moeten op de redactie toekomen vóór de 1ste van elke even maand. Laattijdige programmawijzigingen kunnen naar de redactie worden gestuurd en worden op de INFOpagina opgeslagen, zodat men via het internet het juiste programma kan opvragen. De publicatie van redactionele teksten is gratis. Voor advertenties raadplege men het Esperantocentrum te Antwerpen.

Voor een tot op het laatste ogenblik actueel programma van de Vlaamse Esperantoclubs, raadpleeg INTERNET, http://www.esperanto.be/fel/nl/grupoj.html

AALST

La Pioniro

Inlichtingen bij Hugo Dossche, Asserendries, 103, 9300 Aalst, tel.: 053 70 17 89.

ANTWERPEN

La Verda Stelo

Alle programma's hebben plaats in het Esperantohuis, Frankrijklei 140, 2000 Antwerpen, in het clublokaal op de eerste verdieping. De clubavond begint om 20.00 uur. Het lokaal is toegankelijk vanaf 14.00 u. (zie p. 2).

vrijdag 31 aug.: Eddy Van den Bosch en Ella Strug, intensieve gebruikers van Pasporta Servo, illustreren hoe nuttig het is onderweg.
vrijdag 7 sept.: Esperanto verslagen? Geen denken aan! Verslagen over de zomerse congreservaringen.

Wegens de vakantieperiode is het programma van LVS voor september en oktober niet tijdig klaargeraakt. Toch zal er ook tijdens deze twee maanden een grote variatie aan programmaonderwerpen zijn. Zo verwachten wij o.a. gasten uit Tsjechië en zullen vele van onze clubleden hun beste beentje voorzetten om een interessante bijdrage te leveren.
Details over het programma kan je later vinden op de WEB-pagina's van FEL, op het programmabord in het clublokaal of in het informatiekastje aan de voordeur. Ook telefonisch kan je je op de hoogte stellen van het programma van een specifieke avond.

BRUGGE

Paco kaj Justeco

Indien niet anders vermeld, hebben onze bijeenkomsten plaats in Hof van Watervliet, Oude Burg 27, 8000 Brugge. De vaste bijeenkomst valt op de 2de donderdag van de maand en begint om 19.30 u. Speciale bijeenkomsten worden afzonderlijk aangekondigd. Inlichtingen: dhr. G. Maertens, tel.: 050 35 49 35.

BRUSSEL

Esperantista Brusela Grupo

Ook in Brussel komen Esperantosprekers geregeld samen, zowel Nederlands- als Franstaligen, onder hen ook enkele Europese ambtenaren. Wie een beeld van de mogelijkheden van het Esperanto wil krijgen, kan daar eens een kijkje gaan nemen. Het programma van de club wordt maandelijks vastgesteld en het is niet altijd mogelijk dat in *Horizontaal* te publiceren. Elke week op woensdag samenkomst van 18.30 tot 20.00 uur, Wetenschapstraat 29, (metro Kunst/Wet). Info over het programma: Hélène Falk, Eikenlaan 7, 1640 Sint-Genesius-Rode, tel.: 02 358 42 14.

GENT

La Progreso

Iedere 4de vrijdag van de maand clubvergadering in ons lokaal "La Progreso", Peter Benoitlaan 117, 9050 Gentbrugge, tel.: 09 230 16 77. De bijeenkomst begint om 20.00 uur. Inlichtingen bij Katja Lödör, tel. 09 230 16 77 of 09 221 10 02.

zaterdag 8 sept.: We staan er weer om aan een nieuw werkjaar te beginnen. De eerste stap: deelname aan de Cultuurbeurs van Gent.
dinsdag 18 sept.: start intensieve avondcursus in het clublokaal telkens van 19.00 tot 21.00 u.
vrijdag 28 sept.: Ingrid Lievens leert ons composteren.
zaterdag 20 okt.: Symposium: Esperanto en Ideologie.
vrijdag 26 okt.: Hedwige Vanderbruggen-Iné toont ons haar film "Himalaya Renkontiĝo."

Voor actuele informatie over ons programma kan je terecht op onze webpagina: www.esperanto.be/gent.

HASSELT

Esperanto-klubo Hasselt

We vergaderen elke 1ste en 3de dinsdag van de maand van 20.00 tot 22.00 u. in het CC van Hasselt. De eerste vergadering is er een programma, tijdens de tweede leidt Jan Bovendeerd een cursus "Spreken in Esperanto". Het programma werd nog niet vastgelegd. Inlichtingen: Marcel Aerts, tel.: 011 72 00 75.

KALMTHOUT

La Erikejo

Bijeenkomst de 3de donderdag van de maand om 20.00 uur in restaurant Cambuus, Heidestatieplein 10, 2920 Kalmthout, tel. 03 666 42 58. Info: Wim De Smet, Hertendreef 12, 2920 Kalmthout, tel.: 03 666 99 49.

KAPELLE

Esperanto-Grupo "Meza Zelando"

Voor onze avonden, de laatste vrijdag van de maand om 19.30 u., worden we telkens bij een ander clublid te gast ontvangen. Inlichtingen over programma en plaats van samenkomst bij Sally en Dies Krombeen, tel.: (0113) 34 15 63 of Rie en Kees Dentz, tel.: (0118) 61 48 34.

KORTRIJK – ROESELARE – TIELT

Koninklijke Esperantogroep La Konkordo

De stadsbibliotheek van Kortrijk beschikt over een uitgebreid Esperantofonds. Er is gelegenheid dit fonds te bezoeken na afspraak met Jean-Pierre Allewaert, tel.: 056 20 07 96. Clubavonden vinden plaats op de 4de maandag van de maand om 19.30 uur in CC Oude Dekenij, Sint-Maartenskerkhof, 8500 Kortrijk. Voor inlichtingen: Jean-Pierre Allewaert, Tarwelaan 10, 8500 Kortrijk, tel.: 056 20 07 96 / Piet Glorieux, Werkenstraat 56, 8610 Werken, tel.: 051 56 90 30.
Bezoekers van andere clubs melden bij voorkeur hun komst. Dit laat ons toe hen beter te ontvangen en hen te verwittigen wanneer de aangekondigde activiteit niet doorgaat.

Op 24 sept. begint in de stadsbibliotheek een tentoonstelling van kindertekeningen. De tentoonstelling is een initiatief van het Vredes- en Solidariteitsmuseum in Samarkand (Oezbekistan).

LEUVEN

Esperanto 3000

Op 20 en 21 oktober spoedcursus Esperanto!
Omdat we dit jaar geen beginnerscursus in Leuven organiseren, verwijzen we alle geïnteresseerden graag door naar de beginnerscursus in Tie.

Op 19 september houden we onze jaarlijkse informatie-avond vanaf 19.30 u. Zoals steeds gaan al onze activiteiten door in het Cultureel Centrum, Brusselsestraat 63, Leuven.

Voor informatie over het programma van september en oktober informeer bij de secretaris van de club, Roger Goris, tel.: 010 86 01 12 ofvia het Internet: r.goris@pi.be..

De Vlaamse Esperantobond is bezig aan de uitgave van een nieuw woordenboek Esperanto-Nederlands-Esperanto. Dat zou ook op CD-rom worden uitgegeven. Om het programma en het woordenboek te testen zoeken wij vrijwilliers die de CD (delta-versie!) tegen kostprijs (EUR 2,48) willen ontvangen, het programma op een gestructureerde manier controleren en hun bevindingen, correcties, enz. doorsturen naar de Vlaamse Esperantobond.

Meld je aan bij eriko@fel.esperanto.be of stuur gewoon een brief naar het Esperantohuis, Frankrijklei 140, B-2000 Antwerpen.

LONDERZEEL

Informatie en contact: Frederik Vanden Brande, Hof ter Winkelen, Holle Eikstraat 25, 1840 Londerzeel. Tel.: 052 30 01 66, fax: 052 30 53 65 – J.P. Fertinel, Haan 47, 1840 Londerzeel. Tel.: 052 300 652.
Er zijn twee cursussen bezig op dinsdag- en vrijdagavond.

OOSTENDE

La Konko

De vergaderingen gebeuren in de voormalige stadsschool "Vercamer", Northlaan 14, Oostende-Mariakerke. Inlichtingen bij dhr. Marc Cuffez, tel. 0486/36 23 65 (GSM) of bij Else Huisseune, tel.: 059 43 30 58.

PEER

Nord-Limburga Esperanta Societo NOLIMES

De club is om administratieve redenen in Peer gevestigd, maar koos een overkoepelende naam omdat zij heel Noord-Limburg als haar werkterrein beschouwt. Inlichtingen over de club of het programma krijg je van Henri Schutters, voorzitter, Panhovenstraat 10, 3990 Peer-Grote Brogel, tel.: 011 63 55 92, GSM 0476 81 93 67, E-post: henri.schutters@skynet.be; of Jan Doumen, secretaris en ondervoorzitter, Peerderbaan 81, Hechtel-Eksel, tel. + fax: 011 73 20 47, E-post: pieter.doumen@tijd.com.
Elke 2de en 4de dinsdag van de maand is er een clubvergadering.

TIENEN

La Hirundo

Alle vaste activiteiten van de club vinden plaats in de Donystraat 8 te 3300 Tienen. Laatste maandag van de maand is er clubavond (Vespero); Voor info: Bert Boon, Merelhof 8, 3300 Tienen. Tel.: 016 81 52 46 – Fax: 016 81 10 96.

dinsdag 4 sept.: start Esperanto-cursus.
vrijdag 7 sept.: Bestuursvergadering in Domo Zamenhof.
zaterdag en zondag 22-23 sept.: Uitstap naar de Zaanstreek in Nederland.
maandag 1 okt.: Maandelijkse clubavond.

Uitnodiging

zaterdag 29 september 2001 om 14.00 uur

in het Esperantohuis
Frankrijklei 140, B-2000 Antwerpen

Algemene Ledenvergadering

Op de dagorde:
– goedkeuring budget 2002
– goedkeuring werkingsplan 2002
– informatie over de besprekingen rond nieuwe decreten
– informatie over de plannen rond een Europees informatiecentrum in Brussel
– varia

Contactadressen van Esperantoclubs in Vlaanderen en Nederland

AALST *La Pioniro,* H. Dossche, Asserendries 103, B-9300 Aalst, tel.: 053 70 17 89.

ALKMAAR Hans ten Hagen, Middenweg 587, NL-1704 BH Heerhugowaard, tel.: (072) 571 79 18.

ALMELO G.C.A.M. Dercks, Ootmarsumsestraat 47, NL-7607 AX Almelo, tel.: (0546) 819403.

ANTWERPEN *La Verda Stelo,* p/a Frankrijklei 140, B-2000 Antwerpen, tel.: 03 234 34 00.

BEVERWIJK *Stelrondo* Rob Moerbeek, Zwaansmeerstraat 48, NL-1946 AE Beverwijk, tel.: (0251) 23 10 79.

BRUGGE *Paco kaj justeco* G. Maertens, Prins Leopoldstraat 51, B-8310, St.-Kruis-Brugge, tel.: 050 35 49 35. E-post: gmae@xs4all.be

BRUSSEL H. Falck, Eikenlaan 7, B-1640 St.-Genesius-Rode, tel.: 02 358 42 14.

DEN HAAG *Internationaal Esperanto-Instituut (IEI)* Riouwstraat 172, NL-2585 HW Den Haag, tel.: (070) 355 66 77. — (TANEF) G. van der Horst, Hengelolaan 1158, NL-2544 GT Den Haag, tel.: (070) 366 65 47. E-post: gvdhorst@xs4all.nl.

DEN HELDER Esperanto-klubo Den Helder, Kruiszwin, 1205, NL-1788 LE Den Helder.

DEURNE (TANEF) E. Spitaels, tel.: 03 658 74 20.

DEVENTER J.S. Douma, Rembrandtkade 177, NL-7412 HL Deventer, tel.: (0570) 61 83 04.

EINDHOVEN R. Bossong, Floraplein 23, NL-5644 JS Eindhoven, tel.: (040) 211 41 62.

ENSCHEDE (NEJ-sekcio) De Vluchtestraat 1-402, NL-7423 BE Enschede, tel. (053) 433 26 40.

GENK W. Minnen, Loskaaistraat 6, B-3600 Genk, tel.: 089 35 07 13.

GENT *La Progreso* Katja Lödör, Peter Benoitlaan 117, B-9050 Gentbrugge, tel.: 09 230 16 77.

GRONINGEN Esperantocentrum, T.W.S. Mansholtstraat 25, NL-9728 MC Groningen. tel.: (050) 527 45 72 of (059) 849 14 88 — *Esperanto-Nederland* C. van Manderstraat 1, 1964 RS Heemskerk. Tel.: 00 31 25 124 61 59. E-post: vaganto@casema.net.

HAARLEM-HEEMSTEDE *Komprenado faras pacon* C. Duivenvoorden-Kors, Kamerlingh Onnesstraat 40, NL-2014 EM Haarlem, tel.: (023) 524 57 13.

HASSELT A. Claessen, Zonnebloemstraat 13, B-3590 Diepenbeek, tel.: 011 72.60.65. E-post: albert.claesen@pandora.be. – Marcel Aerts, Lazarijstraat 122, B-3500 Hasselt, tel.: 011 72 00 75. E-post: marcel.aerts1@pandora.be.

HELMOND Toine Gremmen, Nassaustraat 3, 5707 HL Helmond, tel.: (0492) 54 44 72.

'S HERTOGENBOSCH S. Bosga, Rijzertlaan 46, postbus 2141, 5202 CC 's Hertogenbosch.

HILVERSUM A.J. Middelkoop, Jonkerweg 11, NL-1217 PL Hilversum, tel.: (035) 624 33 20.

HOUTHALEN Alfons Lijnen, Grote Baan 156, B-3530 Houthalen, tel.: 011 52 20 74.

KALMTHOUT *La Erikejo* W. De Smet, Hertendreef 12, B-2920 Kalmthout, tel.: 03 666 99 49.

KAPELLE *Zelanda Esperanto-grupo* Sally en Dies Krombeen, Vijverstraat 3, NL-4421 AW Kapelle, tel.: (0113) 34 15 63 of (0118) 61 48 34.

KORTRIJK *La Konkordo* P. Glorieux, Werkenstraat 56, 8610 Werken, tel.: 051 56 90 30 E-post: piet.glorieux@ping.be — Jean-Pierre Allewaert, Tarwelaan 10, 8500 Kortrijk, tel.: 056 20 07 96.

LEUVEN *Esperanto 3000* R. Goris, Rue Ménadastraat 44, 1320 Hamme-Mille, tel.: 010 86 01 12. E-post: r.goris@planetinternet.be

LONDERZEEL Frederik Van den Brande, Hof ter Winkelen, Holle Eikstraat 25, 1840 Londerzeel. Tel.: 052 30 01 66, fax: 052 30 53 65. E-post: comite.jean.pain@skynet.be.

MIDDELBURG zie KAPELLE

OOSTENDE *La Konko* Marc Cuffez, Elisabethlaan 295, B-8400 Oostende, tel.: 0486 36 23 65 (GSM). – Raymond Wylleman, tel.: 059 50 27 08.

PEER H. Schutters, Panhovenstraat 10, B-3930 Peer, tel.: 011 63 55 92. E-post: henri.schutters@skynet.be

ROESELARE zie KORTRIJK

ROTTERDAM J. Quispel, Maarland 4, NL-3075 JV Rotterdam, tel.: (010) 419 82 01. — *Merkurio* P. Schuil, Viskaarweg 145, NL-3192 DM Hoogvliet, tel.: (010) 416 14 49.

TERNEUZEN *Zeland-Flandruja Esperanto-Grupo* J. den Toonder, Axelsestraat 6, 4537 AJ Terneuzen.

TIELT zie KORTRIJK

TIENEN B. Boon, Merelhof 8, B-3300 Tienen, tel.: 016 81 52 46. Zie ook: www.lahirundo.yucom.be

TURNHOUT Daniel Van Herpe, Koningin Fabiolalaan 2, 2360 Oud-Turnhout, tel.+ fax: 014 45 13 29. E-post: dan.vanherpe@euronet.be

VOORBURG *Esperantogroep Voorburg,* M.H. Erasmus-van Zadelhoff, Laan van Oostenburg 40, NL-2271 AP Voorburg, tel. + fax: (070) 38635 29; E-post: erasmusz@worldonline.nl.

WIJLRE *Esperantogrupo Marnolando,* Tienbundersweg 38, NL-6321 CR Wijlre, tel.: (043) 450 12 48.

ZAANDAM *Esperantocentrum* PB 433, NL-1500 EK Zaandam, tel.: (075) 616 69 31.

Andere nuttige adressen

Vlaamse Esperantobond / Flandra Esperanto-Ligo Frankrijklei, 140, B-2000 Antwerpen. Tel.: 03 234 34 00, Fax.: 03 233 54 33.
E-post: esperanto@esperanto.be.
Vlaamse Esperanto Jongeren Vereniging/Flandra Esperanto Junulara Asocio p/a Frankrijklei 140, B-2000 Antwerpen. Tel.: 03 234 34 00.
E-post: lode@fel.esperanto.be.
Esperanto-Nederland p/a Ronald Bijtenhoorn, Carel van Manderstraat 1, NL-1964 RS Heemskerk, Nederland. Tel.: 00 31 25 124 61 59 – Fax: 00 31 20 866 64 64.
E-post: vaganto@casema.net.
Hoofdkantoor van de Esperanto WereldVereniging/ Centra Oficejo de UEA Nieuwe Binnenweg 176, NL-3015 BJ Rotterdam, tel.: 00 31 10 436 10 44.
E-post: uea@inter.nl.net.
Esperanto Scoutsvereniging/Skolta Esperanto-Ligo (SEL) Arie Bouman, Driesdreef 8, B-9030 Gent. Tel.: 09 227 48 41. Zie ook: www.lahirundo.yucom.be
Association pour l'Esperanto, p/a Marcel Delforge, rue des Glacières 16, B-6001 Charleroi (Marcinelle). Tel.: + fax: 071 43 14 13.
E-post: mardelforge@busmail.net.
Belga Esperanto Fervojista Asocio (Spoorweg-esperantisten), Lucien De Sutter, Frère Orbanstraat 210, 8400 Oostende. Tel. + fax: 059 50 18 25.

Bestuursleden van FEL

Eddy Raats (Voorzitter), Volhardingsstraat 79, 2650 Edegem. Tel.: 03 289 01 61. E-post: eddy@pandora.be
Flory Witdoeckt (Ondervoorzitter), Wittenonnenstraat 9A, 8400 Oostende. Tel.: 059 70 29 14; Fax: 059 80 23 42. E-post: flory@witdoeckt.be
Johan Van Eenoo (Ondervoorzitter), Stationsstraat 27, 8380 Lissewege. Tel./Fax: 050 55 07 12.
E-post: dancanto@xs4all.be.
Lode Van de Velde (Secretaris), Huikstraat 39, B-2000 Antwerpen. Tel.: 0486 47 83 45.
E-post: lode@fel.esperanto.be
Roland Rotsaert (Kassier), Visspaanstraat 97, 8000 Brugge. Tel.: 050 33 00 04. E-post: rotsaert@esperanto.be
Walter Vandenkieboom, Wittenonnenstraat 9A, 8400 Oostende. Tel.: 059 70 29 14. E-post: flory@witdoeckt.be
Ivo Durwael, Paul Gilsonlaan 5, 2650 Edegem. Tel.: 03 440 30 92. E-post: ivo@fel.esperanto.be

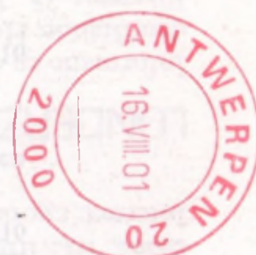
Horizontaal

Tweemaandelijks tijdschrift
over alternatieve communicatie en Esperanto

32ste jaargang 2001/5 (191)
september - oktober

esperanto
Frankrijklei 140
2000 ANTWERPEN

ISSN 0772-540 X
Afgiftekantoor Antwerpen X
Frankrijklei 140, B-2000 Antwerpen